

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТУСА

ЛУЖАНСЬКА ТЕТЯНА МИКОЛАЇВНА

Допускається до захисту:
завідувач кафедри
обліку, аналізу і аудиту
д-р.екон.наук., професор

_____ Є. Є. Іонін
« ____ » _____ 2024 р.

**УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ НА
МІКРОПІДПРИЄМСТВАХ В УМОВАХ ВОЄННОГО КОНФЛІКТУ**

Спеціальність 071 Облік і оподаткування

ОП «Облік і оподаткування»

Кваліфікаційна (магістерська) робота

Науковий керівник:
Є.Є. Іонін, завідувач кафедри
обліку, аналізу і аудиту,
д-р.екон.наук, професор

Оцінка: _____ / _____ / _____
(бали/за шкалою ЕКТС/за національною шкалою)

Голова ЕК: _____
(підпис)

Вінниця 2024

АНОТАЦІЯ

Лужанська Т. М. Удосконалення обліку, аналізу та оподаткування на мікропідприємствах в умовах воєнного конфлікту. Спеціальність 071 Облік і оподаткування. Освітня програма «Облік і оподаткування». Донецький національний університет імені Василя Стуса, Вінниця, 2024.

Кваліфікаційна робота присвячена дослідженню удосконалення системи обліку, аналізу та оподаткування мікропідприємств в умовах воєнного конфлікту. У роботі розкрито теоретичні та практичні аспекти функціонування мікропідприємств, їх ролі в економіці України, а також особливості обліку та оподаткування в умовах нестабільності. Проведено аналіз фінансово-господарської діяльності конкретного суб'єкта господарювання, що функціонує в умовах воєнного стану. Визначено ключові проблеми та розроблено рекомендації щодо вдосконалення системи обліку, аналізу та оподаткування.

Основним науковим результатом дослідження стали сформовані теоретичні основи системи обліку, аналізу та оподаткування мікропідприємств. Практичні результати полягають у виявленні факторів, які впливають на стійкість і розвиток ТОВ «АГРО-МОЛОТ», та розроблено заходи щодо їхньої мінімізації. Запропоновано конкретні шляхи оптимізації облікових процесів, включаючи зменшення податкового навантаження та посилення внутрішнього контролю. Розглянуто сучасні програмні рішення, які може впровадити ТОВ «АГРО-МОЛОТ», та їхній вплив на автоматизацію обліку, податкового адміністрування й аналізу.

Ключові слова: мікропідприємства, облік, оподаткування, диджиталізація, аналіз, воєнний конфлікт.

69 с., 19 табл. 12 рис. 10 дод. 52 джерел.

SUMMARY

Luzhanska T. Improvement of accounting, analysis and taxation of micro-enterprises in conditions of military conflict. Specialty 071 Accounting and Taxation. Educational program 'Accounting and Taxation'. Vasyl' Stus Donetsk National University, Vinnytsia, 2024.

The qualification work is devoted to the study of improving the system of accounting, analysis and taxation of microenterprises in the conditions of military conflict. The paper reveals the theoretical and practical aspects of the functioning of microenterprises, their role in the Ukrainian economy, as well as the peculiarities of accounting and taxation in conditions of instability. An analysis of the financial and economic activities of a specific business entity operating under martial law is carried out. The key problems were identified and recommendations for improving the system of accounting, analysis and taxation were developed.

The main scientific result of the study is the formed theoretical foundations of the system of accounting, analysis and taxation of microenterprises. The practical results are the identification of factors that affect the sustainability and development of 'AGRO-MOLOT' LLC, and the development of measures to minimize them. Specific ways to optimize accounting processes, including reducing the tax burden and strengthening internal control, are proposed. The modern software solutions that can be implemented by AGRO-MOLOT LLC and their impact on the automation of accounting, tax administration and analysis are considered.

Keywords: microenterprises, accounting, taxation, digitalization, analysis, military conflict.

69 p., 19 tabl., 12 figs., 10 applications., 52 bibliography: items.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. МІКРОПІДПРИЄМСТВА, ЯК ОБ'ЄКТ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ	8
1.1 Сутність та особливості функціонування мікропідприємств.....	8
1.2 Теоретичні основи системи обліку, аналізу та оподаткування мікропідприємств.....	15
РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ МІКРОПІДПРИЄМСТВА ТОВ «АГРО-МОЛОТ» В УМОВАХ ВОЄННОГО КОНФЛІКТУ	24
2.1 Особливості ведення бухгалтерського обліку на мікропідприємствах в умовах воєнного конфлікту.....	24
2.2 Організаційно-економічна характеристика ТОВ «АГРО-МОЛОТ»	27
2.3 Практика оподаткування мікропідприємства ТОВ «АГРО-МОЛОТ» в умовах воєнного конфлікту.....	31
2.4 Диджиталізація системи обліку, аналізу та оподаткування мікропідприємств.....	45
РОЗДІЛ 3. ДІЯЛЬНІСТЬ МІКРОПІДПРИЄМСТВА ТОВ «АГРО-МОЛОТ» В УМОВАХ ВОЄННОГО КОНФЛІКТУ: АНАЛІЗ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ	56
3.1 Аналіз фінансово-господарської діяльності мікропідприємства ТОВ «АГРО-МОЛОТ» в умовах воєнного конфлікту	56
3.2 Шляхи удосконалення системи обліку, аналізу та оподаткування мікропідприємств.....	65
ВИСНОВКИ.....	71
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ПОСИЛАНЬ.....	74
ДОДАТКИ.....	81

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Мікропідприємства відіграють важливу роль в економіці, особливо в умовах воєнного конфлікту, коли гнучкість та здатність до адаптації стають ключовими для виживання бізнесу. Їх значення полягає не лише у створенні робочих місць, а й у забезпеченні місцевих ринків товарами та послугами. Проте воєнний стан створює серйозні виклики для управління такими підприємствами, зокрема у сфері бухгалтерського обліку, аналізу діяльності та податкових зобов'язань. У таких умовах особливо важливо вдосконалювати облікові та аналітичні процеси, а також адаптувати податкову систему до потреб мікробізнесу в кризових ситуаціях.

З огляду на зміну економічного середовища, цифровізація систем обліку та оподаткування стає невід'ємною складовою стратегії виживання підприємств. Використання сучасних технологічних рішень може не лише спростити процеси, але й підвищити ефективність управління підприємством в умовах обмежених ресурсів та непередбачуваності економічних умов.

Метою дослідження є узагальнення теоретичних, методичних і практичних аспектів системи обліку, аналізу та оподаткування мікропідприємств в умовах воєнного конфлікту, з метою виявлення наявних проблем і розробки пропозицій для їх вирішення.

Для досягнення визначеної мети були виконані такі **завдання**:

1. Узагальнити теоретичні основи функціонування мікропідприємств як об'єкта бухгалтерського обліку та оподаткування.
2. Проаналізувати особливості ведення бухгалтерського обліку та оподаткування на мікропідприємствах в умовах воєнного конфлікту.
3. Провести організаційно-економічну характеристику діяльності діючого мікропідприємства.
4. Оцінити вплив диджиталізації на систему обліку, аналізу та оподаткування мікропідприємств.

5. Виконати аналіз фінансово-господарської діяльності мікропідприємства з урахуванням воєнних реалій.

6. Визначити ключові проблеми, що виникають у системі обліку, аналізу та оподаткування мікропідприємств в умовах воєнного конфлікту.

7. Розробити рекомендації щодо удосконалення системи обліку, аналізу та оподаткування мікропідприємств для підвищення ефективності їх діяльності.

Об'єктом дослідження є діяльність, облік та оподаткування вітчизняного мікропідприємства, **предметом** – теоретичні, методичні та практичні питання удосконалення системи обліку, аналізу та оподаткування на вітчизняному мікропідприємстві в умовах воєнного конфлікту.

У процесі написання роботи були застосовані такі **методи дослідження**: аналіз, синтез, індукція, дедукція, аналогія, моделювання, конкретизація, порівняння, формування гіпотез, формалізація, узагальнення, а також спеціальні методи і прийоми економічного аналізу та статистичних розрахунків.

Інформаційною базою дослідження стали вітчизняні та міжнародні нормативно-правові акти; роботи вітчизняних науковців: статті у фахових журналах, тези конференцій; облікові та податкові документи, звітність ТОВ «АГРО-МОЛОТ».

Теоретичне та практичне значення одержаних результатів. Теоретичне значення одержаних результатів полягає в узагальненні та доповненні наукових знань щодо системи обліку, аналізу та оподаткування мікропідприємств, зокрема в умовах воєнного конфлікту. Результати дослідження розкривають особливості функціонування мікропідприємств, визначають ключові проблеми їх обліку та оподаткування і пропонують шляхи їх вирішення. Отримані теоретичні висновки можуть бути використані для вдосконалення методичних підходів до управління фінансами та податкового планування на мікропідприємствах.

Практичне значення дослідження полягає в розробці конкретних рекомендацій для досліджуваного мікропідприємства та інших мікропідприємств щодо покращення їх діяльності в умовах нестабільного економічного середовища. Впровадження в діючу практику стандарту бізнес-аналізу підвищить ефективність аналітичної роботи, в тому числі використання темпових показників з метою діагностики поточного та перспективного стану. Запропоновані заходи спрямовані на оптимізацію системи обліку, підвищення ефективності податкового адміністрування та зниження фінансових ризиків. Результати дослідження також можуть бути впроваджені в практику управління підприємствами для посилення їх стійкості до зовнішніх викликів.

Апробація результатів дослідження. Основні результати дослідження знайшли своє відображення та були перевірені в ході:

- написання фахової статті у збірник наукових праць «Економічний аналіз» Том 34, №3 на тему «Удосконалення системи обліку, аналізу та оподаткування на мікропідприємствах в умовах воєнного конфлікту» [51];
- участі в роботі XXIV Міжнародна наукова конференція студентів та молодих вчених «Управління розвитком соціально-економічних систем: глобалізація, підприємництво, стає економічне зростання», 18 квітня 2024 р., м. Вінниця з тезами на тему «Актуальні питання аналізу звітності та оподаткування мікропідприємств у сучасних умовах»;
- участі в роботі XXIV Міжнародна наукова конференція студентів та молодих вчених «Управління розвитком соціально-економічних систем: глобалізація, підприємництво, стає економічне зростання», 03 грудня 2024 р., м. Вінниця з тезами на тему «Процедура блокування податкових накладних: виклики для бізнесу та рекомендації щодо їх подолання».

Структура роботи. Магістерська робота включає вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел та додатки. Основний зміст викладено на 69 сторінках тексту. У роботі представлено 19 таблиць, 12 рисунків і 10 додатків. Список використаних джерел налічує 52 позицій.

РОЗДІЛ 1

МІКРОПІДПРИЄМСТВА, ЯК ОБ'ЄКТ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ

1.1 Сутність та особливості функціонування мікропідприємств

Підприємства є рушійною силою економічного розвитку будь-якої країни. Саме вони забезпечують виробництво товарів та послуг, створюють нові робочі місця та сприяють підвищенню рівня життя населення. Ефективність функціонування підприємств безпосередньо впливає на економічне зростання, інноваційність та конкурентоспроможність держави. Від того, наскільки успішно працюють підприємства, залежить добробут кожного громадянина.

Підприємства бувають різними за розміром, сферою діяльності та іншими характеристиками. Для того, щоб краще зрозуміти їхню роль в економіці, їх класифікують за певними критеріями. Відповідно до ч. 2 ст. 2 Закону України № 996-XIV [1], для цілей бухгалтерського обліку встановлено критерії, за якими підприємства (крім бюджетних установ) класифікуються на чотири категорії: мікропідприємства, малі, середні та великі.

Ця класифікація дозволяє чітко визначити специфіку функціонування підприємств різних категорій та забезпечити диференційований підхід до їх обліку, звітності та регулювання. Серед цих категорій особливу увагу привертають мікропідприємства, які відіграють важливу роль у соціально-економічному розвитку. Також вони є найбільш чисельною категорією та мають унікальні характеристики, які вирізняють їх серед інших.

У таблиці 1.1 представлено критерії визначення мікропідприємств згідно з двома нормативно-правовими актами України.

Класифікація мікропідприємств є важливим інструментом для дослідження їхніх особливостей, визначення специфічних потреб та розробки відповідних політик підтримки. Вона дозволяє систематизувати різноманітні типи мікропідприємств, виділяючи їхні характерні риси та взаємозв'язки.

Таблиця 1.1 – Критерії визначення мікропідприємства за законодавством України

За ст. 2 Закону «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»	За ст. 55 ГКУ
Мікропідприємства — це підприємства, які станом на дату складання річної фінансової звітності за рік, що передусє звітному, відповідають щонайменше двом із наступних критеріїв: – балансова вартість активів не перевищує 350 тисяч євро; – чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) не перевищує 700 тисяч євро; – середня чисельність працівників не більше 10 осіб.	До суб'єктів мікропідприємництва належать юридичні особи будь-якої організаційно-правової форми та форми власності, середня кількість працівників яких за звітний (календарний) рік не перевищує 10 осіб, а річний дохід від усіх видів діяльності становить не більше суми, еквівалентної 2 мільйонам євро за середньорічним курсом НБУ.

Розроблено автором за [1-2]

Класифікація, щодо виду діяльності мікропідприємства визначає його специфіку, ризики, можливості та вимоги до ресурсів. Основні види діяльності мікропідприємств:

- Виробничі – займаються переробкою сировини, виготовленням продукції, що потребує застосування технологічних процесів;
- Торговельні – здійснюють купівлю-продаж товарів, можуть бути оптовими або роздрібними;
- Сервісні – надають послуги населенню та іншим підприємствам (ремонт, консультації, транспортні послуги тощо);
- Аграрні – займаються вирощуванням сільськогосподарської продукції, тваринництвом, рибництвом;
- Будівельні – здійснюють будівельні роботи, ремонт та реконструкцію будівель і споруд;
- Інформаційно технологічні – надають послуги в галузі інформаційних технологій (програмування, веб-розробка, ІТ-консалтинг тощо).

Організаційно-правова форма визначає права та обов'язки власників підприємства, порядок управління, відповідальність за зобов'язаннями. Найпоширеніші організаційно-правові форми мікропідприємств представлені на рисунку 1.1.

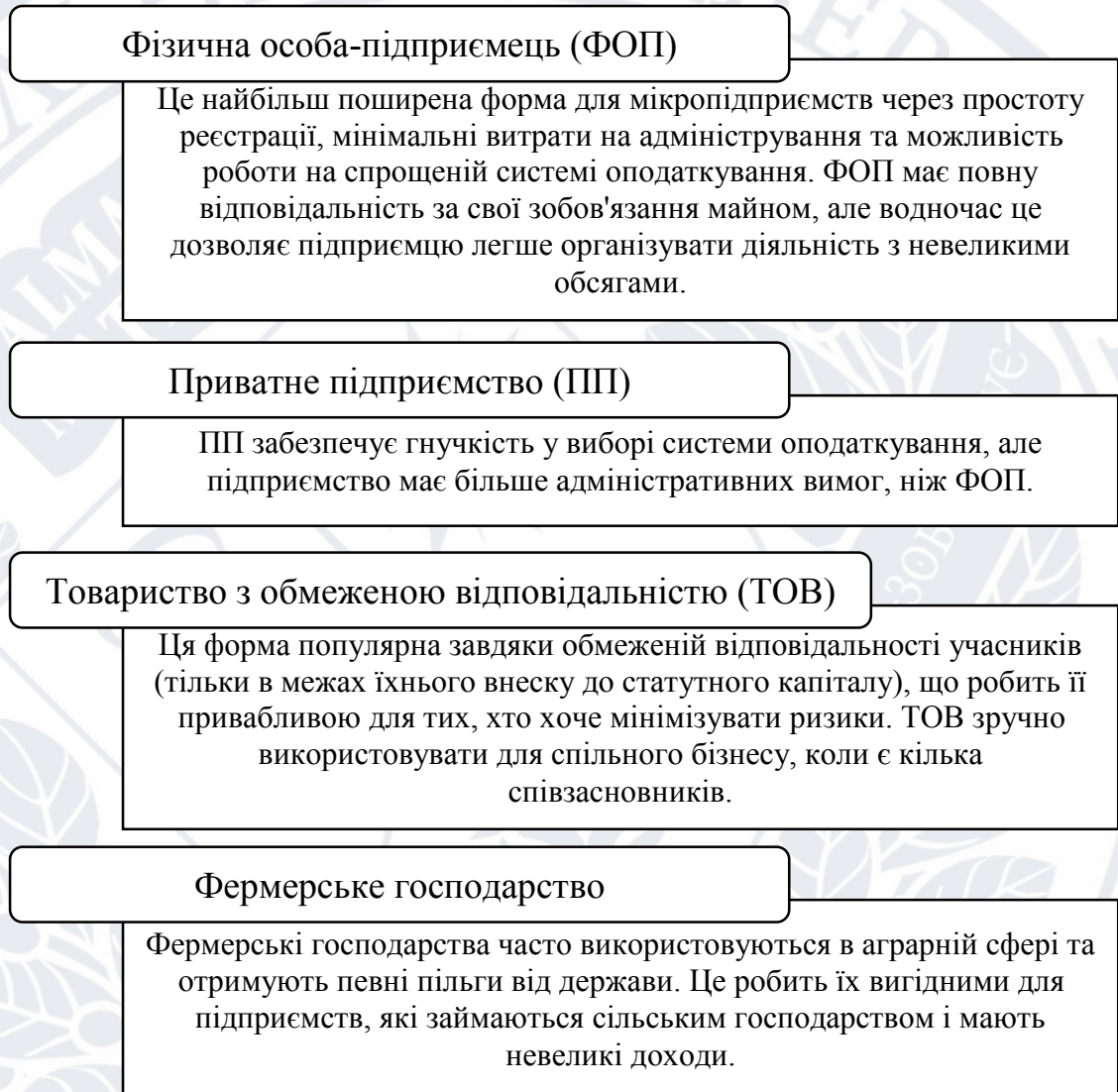

Рисунок 1.1 – Найпопулярніші форми власності серед мікропідприємств в Україні

Мікропідприємства, як і інші підприємства, можна класифікувати за стадією життєвого циклу. Адже вони визначають не лише вік підприємства, а й специфіку функціонування, особливості управління та стратегічні завдання, що стоять перед підприємством [9]. Кожна з цих стадій впливає на динаміку розвитку мікропідприємств та їхню роль в економіці (табл. 1.2.).

Таблиця 1.2 – Етапи життєвого циклу мікропідприємств

Етапи	I. Стартапи	II. Стабільно функціонуючі підприємства	III. Підприємства на етапі реструктуризації	IV. Підприємства на етапі ліквідації
Характеристика	Це новостворені підприємства, які знаходяться на початковій стадії розвитку. Вони часто працюють в умовах невизначеності, шукають свою нішу на ринку, тестують бізнес-модель та оцінюють попит на свої продукти чи послуги.	Це мікропідприємства, які досягли стабільності у своїй діяльності. Вони мають стабільний дохід, постійних клієнтів, усталені бізнес-процеси та сформовану репутацію на ринку.	Це підприємства, які змінюють свою бізнес-модель або структуру через зміну ринкових умов, фінансові труднощі, або необхідність оптимізації.	Це підприємства, які прийняли рішення про припинення своєї діяльності через економічну недоцільність, фінансову неспроможність або зміну бізнес-пріоритетів.
Основні ознаки	Низька капіталізація, нестабільні доходи, відсутність широкої клієнтської бази.	Регулярні доходи, мінімізовані операційні ризики, ефективне управління.	Перегляд стратегії, реорганізація бізнес-процесів, зміна асортименту чи ринку збуту.	Зупинка операційної діяльності, розпродаж активів, завершення відносин із контрагентами.
Основна мета	Досягнення ринкової впізнаваності, пошук клієнтів і закріплення позицій на ринку.	Підтримання конкурентоспроможності, розширення ринку, збільшення прибутку.	Адаптація до нових умов та відновлення ефективності.	Закриття бізнесу з мінімальними втратами.
Економічний вплив	Стикаються з високими ризиками через брак досвіду, обмежені ресурси та конкуренцію. Проте саме на цій стадії зароджуються інноваційні ідеї, що в перспективі можуть забезпечити зростання.	Стабільність дозволяє підприємствам планувати довгострокові інвестиції та розширювати діяльність. Водночас, відсутність адаптації до змін ринку може призвести до втрати конкурентоспроможності.	Реструктуризація вимагає значних ресурсів і може супроводжуватися ризиком втрати клієнтів чи скорочення персоналу. Водночас успішна реструктуризація відкриває нові можливості для розвитку.	Ліквідація є кінцевим етапом життєвого циклу, але може стати платформою для створення нового бізнесу. Накопичений досвід та аналіз помилок часто використовуються власниками для запуску успішніших проєктів у майбутньому.

Стадії життєвого циклу мікропідприємств визначають їхній поточний стан і стратегічні пріоритети. Кожна стадія має свої ризики та можливості, що вимагають специфічного підходу до управління. Для мікропідприємств важливо своєчасно ідентифікувати поточний стан, щоб приймати ефективні управлінські рішення, спрямовані на розвиток або мінімізацію втрат.

Мікропідприємства - це суб'єкти господарювання, які відіграють важливу роль у сучасній економіці. Вони характеризуються невеликими розмірами, обмеженими ресурсами та особливим стилем управління. Їхній внесок у економічний розвиток, створення робочих місць та соціальну стабільність є значним (рис. 1.2).

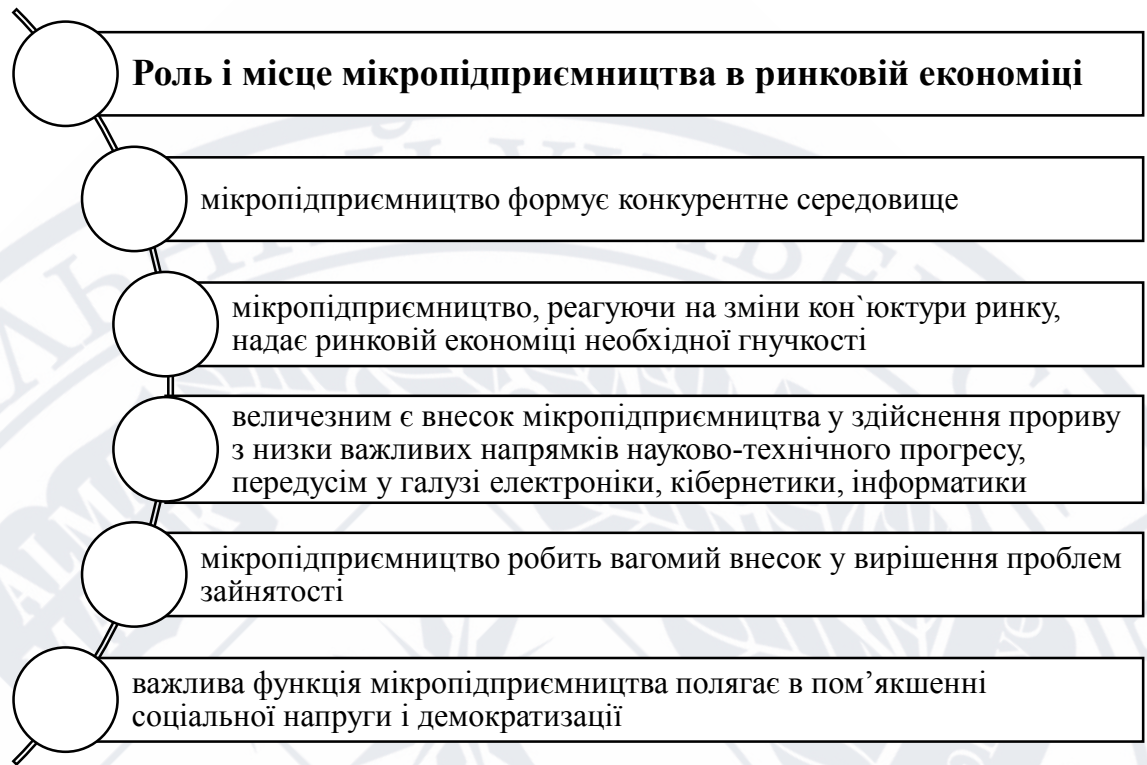

Рисунок 1.2 – Роль мікропідприємства в ринковій економіці

До ключових характеристик мікропідприємства відносяться:

1. Гнучкість і адаптивність:

- Швидка реакція на зміни. Мікропідприємства здатні оперативно реагувати на зміни ринкових умов, потреби клієнтів та технологічні інновації.
- Мінімалізм бюрократії. Відсутність складних бюрократичних процедур дозволяє швидко приймати рішення та впроваджувати зміни.
- Адаптація до нових умов. Мікропідприємства легко адаптуються до нових ринків, технологій та економічних умов.

2. Низькі бар'єри входу:

- Мінімальні інвестиції. Для створення мікропідприємства, як правило, не потрібні значні фінансові ресурси.
- Доступність для широкого кола осіб. Це дозволяє залучати до підприємницької діяльності людей з різним рівнем освіти та досвіду.

3. Особиста участь власника:

- Високий рівень залученості. Власник мікропідприємства зазвичай безпосередньо бере участь у всіх аспектах діяльності, що забезпечує високий рівень контролю та відповідальності.
- Багатофункціональність. Власнику часто доводиться виконувати різні функції - від менеджера до продавця.
- Особиста зацікавленість. Власник має пряму зацікавленість в успіху бізнесу, що мотивує його до досягнення високих результатів.

4. Місцева орієнтація:

- Задоволення локальних потреб. Мікропідприємства часто спеціалізуються на задоволенні потреб місцевого ринку, пропонуючи товари та послуги, адаптовані до місцевих особливостей.
- Підтримка місцевої економіки. Сприяють розвитку місцевих громад, створюючи робочі місця та підтримуючи інших місцевих підприємців.

5. Інноваційність і креативність:

- Готовність до експериментів. Мікропідприємства більш схильні до експериментів та впровадження нових ідей, оскільки ризики менші, ніж у великих компаній.
- Гнучкість у розробці нових продуктів і послуг. Можливість швидко адаптуватися до змін ринку та розробляти інноваційні рішення.

6. Стійкість до ризиків:

- Низькі фіксовані витрати. Мікропідприємства мають менші фіксовані витрати, що дозволяє їм швидше відновлюватися після криз.
- Гнучкість бізнес-моделі. Можливість швидко змінювати напрямок діяльності та адаптуватися до нових умов.

7. Соціальна роль:

- Створення робочих місць. Мікропідприємства є важливим джерелом робочих місць, особливо в регіонах з високим рівнем безробіття.
- Соціальна відповідальність. Багато мікропідприємств беруть активну участь у вирішенні соціальних проблем.

8. Обмежений доступ до ресурсів:

- Фінансові ресурси. Обмежений доступ до кредитних коштів та інвестицій.
- Людські ресурси. Нестача кваліфікованих кадрів.
- Інформаційні ресурси. Обмежений доступ до інформації про ринки, технології та нові можливості.

Мікропідприємства відіграють важливу роль в економіці, забезпечуючи гнучкість, інновації та соціальну стабільність. Вони є рушійною силою розвитку малого і середнього бізнесу. Однак, обмежені ресурси та високий рівень ризику вимагають від власників мікропідприємств високого рівня підприємницької активності, адаптивності та готовності до постійного навчання.

Управління мікропідприємствами має ряд характерних особливостей, які відрізняють їх від великих компаній. Ці особливості обумовлені обмеженими ресурсами, невеликою кількістю персоналу та специфікою бізнес-процесів [13].

Розглянемо детальніше три основні риси управління в мікропідприємствах: централізація, універсальність персоналу та відсутність складної бюрократії.

1. Централізація прийняття рішень. Власник або топ-менеджер приймають більшість важливих рішень. Це дозволяє швидко реагувати на зміни ринку та приймати оперативні рішення.
2. Універсальність персоналу. Співробітники мікропідприємств часто виконують різноманітні функції, що дозволяє оптимізувати витрати на персонал.
3. Відсутність складної бюрократії. Мікропідприємства прагнуть спростити всі внутрішні процеси, щоб уникнути затягування прийняття рішень та збільшення витрат.

Отже, мікропідприємства, як невід'ємна складова сучасної економіки, відіграють важливу роль у її динаміці та розвитку. Вони характеризуються високою гнучкістю, адаптивністю до змін ринку та інноваційністю. Особливістю мікропідприємств є тісний зв'язок між власником та бізнесом, що

забезпечує високий рівень залученості та відповідальності. Однак, обмежені ресурси, невеликий штат та спрощена організаційна структура створюють певні виклики для їхнього розвитку.

Класифікація мікропідприємств за різними критеріями, зокрема за видом діяльності, організаційно-правовою формою та стадією життєвого циклу, дозволяє детальніше дослідити їхні особливості та розробити ефективні стратегії підтримки. Так, наприклад, стартапи потребують підтримки у фінансуванні та менторстві, тоді як стабільно функціонуючі підприємства – у розширенні ринків збуту та підвищенні конкурентоспроможності.

Узагальнюючи, можна стверджувати, що мікропідприємства є важливим рушієм економічного зростання, інновацій та соціального розвитку. Вони створюють нові робочі місця, задовольняють локальні потреби та сприяють розвитку конкуренції. Однак, для успішного функціонування мікропідприємствам необхідна підтримка держави, бізнес-асоціацій та інших зацікавлених сторін.

1.2 Теоретичні основи системи обліку, аналізу та оподаткування мікропідприємств

Аналіз положень чинних нормативно-правових актів [1-3, 6] та економічної літератури [8, 9] дозволяє виділити такі особливості бухгалтерського обліку, що визначають порядок формування облікової системи мікропідприємств:

- вибір форми організації бухгалтерського обліку;
- використання стандартного або спрощеного Плану рахунків бухгалтерського обліку;
- облік витрат на рахунках 8 класу «Витрати за елементами» або 9 класу «Витрати діяльності»;

- звільнення від обчислення відстрочених податкових активів і зобов'язань;
- застосування стандартних або спрощених форм обліку через обмежену кількість операцій, що виконуються підприємством;
- складання фінансової звітності малого підприємства або мікропідприємства;
- вибір системи оподаткування для підприємства [8].

Вибір форми організації бухгалтерського обліку на мікропідприємстві залежить від його фінансових можливостей, масштабів діяльності та визначається власником підприємства. Згідно із законодавством України [1], мікропідприємство може обрати одну з таких форм організації обліку:

- включення до штату посади бухгалтера або створення бухгалтерської служби;
- користування послугами фахівця з бухгалтерського обліку;
- організація бухгалтерського обліку на договірних умовах через централізовану бухгалтерію;
- самостійне ведення обліку і складання звітності власником або керівником підприємства [1].

Юридичні особи — мікропідприємства та малі підприємства, незалежно від форми власності, організаційно-правової форми та виду діяльності, можуть застосовувати спрощений План рахунків за умови складання фінансової звітності відповідно до НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність» [3].

Особливості спрощеного Плану рахунків:

- скорочена кількість рахунків;
- рахунки призначені для обліку однотипних груп об'єктів;
- витрати обліковуються на рахунках 9 класу;
- змінено назви окремих рахунків;
- рахунок 28 «Товари» не використовується;
- відсутні рахунки 17 «Відстрочені податкові активи», 49 «Страхові резерви» та 54 «Відстрочені податкові зобов'язання».

Зменшення кількості рахунків обумовлене тим, що на цих рахунках обліковується інформація лише про однотипні об'єкти. Однак для забезпечення більшої деталізації та аналітичності облікової інформації малі підприємства можуть застосовувати стандартний План рахунків від 30.11.1999 р. № 291 [4], орієнтуючись на потреби управління підприємством. На відміну від Спрощеного Плану рахунків, який містить значно менше рахунків без виділення субрахунків, стандартний План рахунків передбачає глибшу деталізацію як на рівні рахунків, так і через використання субрахунків.

Мікропідприємства мають важливу особливість, а саме – вони мають широкий спектр можливостей обирати як працювати: за загальною чи спрощеною системою обліку та звітності; бути платником єдиного податку, чи податку на прибуток, відповідно до специфіки їхньої діяльності; комфортну для них форму організації та ведення бухгалтерського обліку; який використовувати план рахунків бухгалтерського обліку.

Основним документом, що визначає перелік, структуру і порядок заповнення фінансового звіту суб'єкта мікропідприємства є НП(С)БО 25. Відповідно до якого мікропідприємство має подавати у звіті дві форми. Форми № 1-мс, ф. № 2-мс подаються:

- «мікропідприємствами – юридичними особами, які визнані такими відповідно до Закону № 996 [1];
- неприємницькими товариствами» [3].

Можливості суб'єктів господарювання, які складатимуть звітність за формами 1-мс та 2-мс відповідно до НП(С)БО 25 зображено на рисунку 1.3.

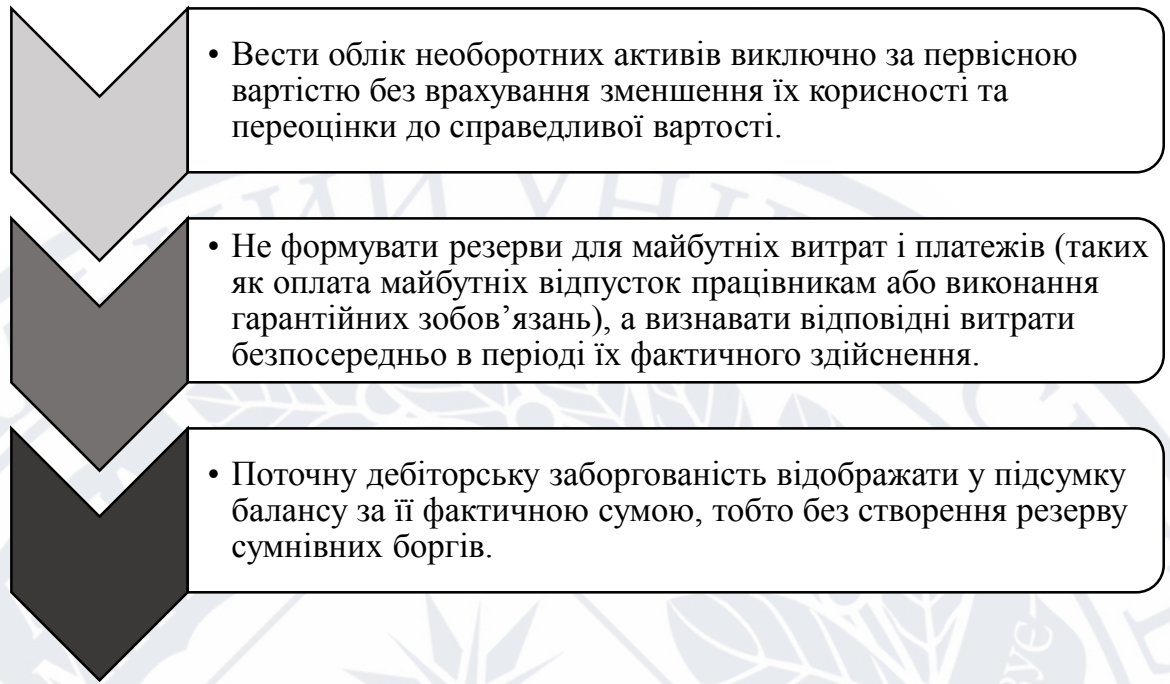

Рисунок 1.3 – Можливості мікропідприємств в складанні звітності

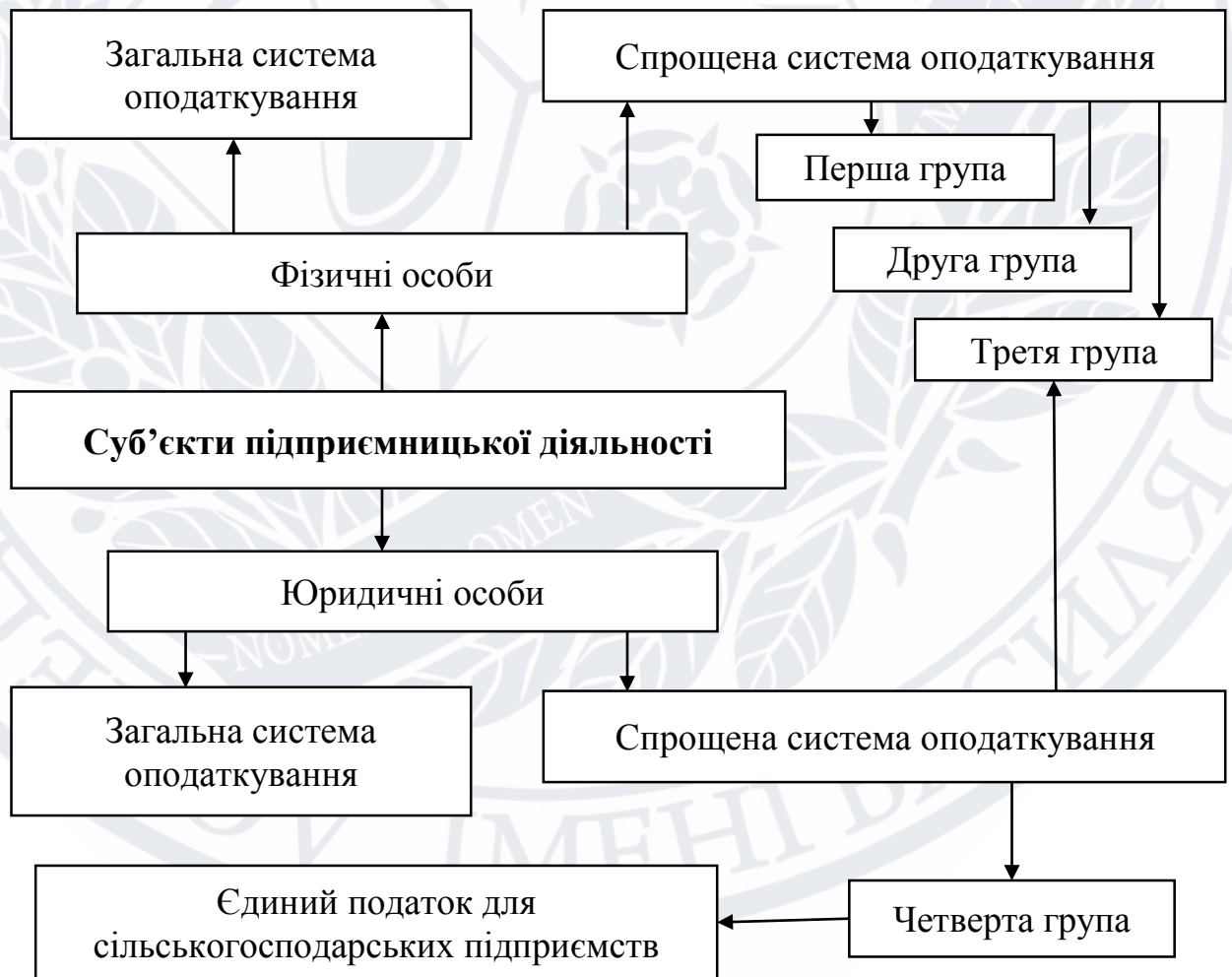

Рисунок 1.4 – Системи оподаткування суб'єктів підприємницької діяльності

На рис. 1.4 схематично представлено системи оподаткування суб'єктів підприємницької діяльності. Подана схема демонструє можливості вибору між загальною та спрощеною системами оподаткування, залежно від категорії платника податків (фізична чи юридична особі). Вибираючи відповідну систему оподаткування, різні суб'єкти підприємницької діяльності можуть оптимізувати свої податкові зобов'язання.

Базою для фінансового аналізу підприємства є його фінансова звітність, тобто вищезазначені форми. Аналіз Фінансового звіту суб'єкта мікропідприємництва здійснювався на основі горизонтального (динамічного), вертикального (структурного) та параметричного (коефіцієнтного) підходів. Важливим показником для аналізу є чистий прибуток (збиток) підприємства, а отже, коректне визначення фінансового результату підприємства є ключовою метою обліку, оскільки для більшості користувачів саме цей показник є найбільш зрозумілим та простим при оцінці потенційних можливостей та ризиків, ефективності роботи управлінського персоналу, платоспроможності підприємства тощо.

Система оподаткування в нашій країні має складну структуру, яка включає різні відрахування, акцизи, збори та податки, що за своєю суттю є схожими між собою. Така структура платежів призводить до помилок у бухгалтеріях організацій при розрахунках податків, внаслідок чого підприємства часто сплачують штрафи за несвоєчасні податкові відрахування [14].

Згідно з ПКУ, стягуються:

- загальнодержавні податки і збори (обов'язкові платежі);
- місцеві податки і збори (обов'язкові платежі) [6].

Загальнодержавні податки і збори встановлюються Верховною Радою України і стягуються на всій території країни.

На сучасному етапі вітчизняна податкова система пропонує мікропідприємствам два варіанти ведення діяльності щодо сплати податків:

- загальну систему оподаткування;
- спрощену систему (єдиний податок).

Якщо суб'єкт господарювання обирає загальну систему, то він зобов'язаний сплачувати податки згідно з положеннями ПКУ (табл. 1.3). Однак ця система має кілька недоліків для платників, серед яких: велика кількість обов'язкових платежів, фіскальна орієнтація податків і зборів, складність ведення обліку та нарахування податків і зборів, а також потреба в додаткових ресурсах для ведення діяльності.

Таблиця 1.3 – Види податків та зборів у 2024 році

Загальнодержавні податки і збори	Основна ставка, %	Місцеві податки і збори
Податок на прибуток підприємств	18 %	Податки:
Податок на доходи фізичних осіб	18 %	– Податок на майно
Військовий збір	1,5 %	– Єдиний податок
Податок на додану вартість	20 % (7 % пільгова)	Збори:
Акцизний податок	Залежить від виду товару	– Збір за місця для паркування транспортних засобів
Екологічний податок	Визначається за ставками залежно від рівня забруднення	– Туристичний збір
Рентна плата	Визначається залежно від ресурсу	
Мито	За ставками митного тарифу України	

Розроблено автором за [6]

ПКУ [6] також надає суб'єктам малого бізнесу можливість обрати спрощену систему оподаткування, обліку та звітності. Це спеціальний механізм стягнення податків і зборів, який передбачає заміну сплати окремих податків і зборів на сплату єдиного податку при веденні спрощеного обліку та звітності.

Таблиця 1.4 – Групи платників єдиного податку та ставки у 2024 році

Група платників ЄП	Ставка	
	Звичайна	Підвищена
1	2	3
1 група: Фізичні особи-підприємці, які не залучають найманих працівників, займаються виключно роздрібним продажем товарів на ринках та/або надають побутові послуги населенню в межах своєї господарської діяльності.	не більше 10% від прожиткового мінімуму для працездатних осіб* (302,80 грн/міс.)	15% — для фіз.осіб-підприємців у випадках, визначених п. 293.4 ПКУ
2 група: Підприємці, які здійснюють господарську діяльність з надання послуг, включаючи побутові, платникам єдиного податку та/або населенню, а також займаються виробництвом і/або продажем товарів чи діяльністю в сфері ресторанного господарства.	не більше 20% МЗП* (1420 грн/міс.)	
3 група: Фізичні особи-підприємці, які не залучають найманих працівників або кількість працівників, які перебувають з ними в трудових відносинах, не обмежена, а також юридичні особи — суб'єкти господарювання будь-якої організаційно-правової форми.	Встановлюється у відсотках до доходу: — 3% доходу; — 5% доходу	Для юр.осіб у випадках, визначених п. 293.5 ПКУ: — 6% зі сплатою ПДВ; — 10% без сплати ПДВ.
4 група: Сільськогосподарські товаровиробники: а) юридичні особи незалежно від організаційно-правової форми; б) фізичні особи-підприємці, які займаються діяльністю виключно в межах фермерського господарства, зареєстрованого відповідно до Закону "Про фермерське господарство", за умови виконання наступних вимог: - займаються лише вирощуванням, відгодовуванням сільськогосподарської продукції, її збором, виловом, переробкою та продажем; - здійснюють господарську діяльність (окрім постачання) за місцем податкової адреси; - членами фермерського господарства є лише члени її сім'ї відповідно до частини другої ст. 3 Сімейного кодексу України; - площа сільськогосподарських угідь та/або земель водного фонду, що знаходяться у власності та/або користуванні членів фермерського господарства, становить не менше 2 га, але не більше 20 га.	Розмір ставок податку з 1 га сільськогосподарських угідь та/або земель водного фонду залежить від категорії (типу) земель та їх розташування. Відсоток від бази для різних типів земель встановлено таким чином: — для ріллі, сіножатей і пасовищ (окрім тих, що розташовані в гірських зонах, на поліських територіях, а також сільськогосподарських угідь в умовах закритого ґрунту) ставка податку з 1 гектара становить 0,95; — для ріллі, сіножатей і пасовищ, що знаходяться в гірських зонах та на поліських територіях, ставка становить 0,57; — для багаторічних насаджень (окрім тих, що розташовані в гірських зонах та на поліських територіях) ставка податку становить 0,57; — для багаторічних насаджень, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях, ставка становить 0,19; — для земель водного фонду ставка складає 2,43; — для ріллі, сіножатей і пасовищ, що належать сільськогосподарським товаровиробникам, які спеціалізуються на виробництві та переробці продукції рослинництва на закритому ґрунті, або надані їм в користування, у тому числі на умовах оренди, ставка становить 6,33.	
* Це розміри максимальної ставки, а реальну для кожної адміністративно-територіальної одиниці мають встановити органи місцевого самоврядування.		

Розроблено автором за [6-7]

Платники єдиного податку звільняються від обов'язку нарахування, сплати та подання податкової звітності за такими податками і зборами:

- 1) податок на прибуток підприємств;
- 2) податок на доходи фізичних осіб у частині доходів, отриманих від господарської діяльності платників єдиного податку 1-3 груп (фізичних осіб), що оподатковуються згідно з цією главою;
- 3) податок на додану вартість за операціями постачання товарів, робіт та послуг на митній території України, за винятком ПДВ, який сплачують фізичні та юридичні особи, що обрали ставку єдиного податку 3%, а також платники єдиного податку 4 групи;
- 4) податок на майно (в частині земельного податку), крім земельного податку за ділянки, які не використовуються для господарської діяльності платниками єдиного податку 1-3 груп або для сільськогосподарського товаровиробництва платниками 4 групи;
- 5) рентна плата за спеціальне використання води платниками єдиного податку 4 групи.

В умовах чинного податкового законодавства України єдиний податок є найбільш оптимальним варіантом оподаткування для мікропідприємств, адже загальна система оподаткування є надто складною та обтяжливою. Економічні показники свідчать, що мікробізнес не здатен ефективно виконувати фінансову функцію. Розвиток широкої мережі мікропідприємств у різних секторах економіки сприятиме демонополізації та підвищенню рівня конкуренції. Для сприяння ефективному розвитку малого підприємництва держава повинна стимулювати цей сектор через спрощену регламентацію діяльності, надання фінансових заохочень та впровадження гнучких механізмів регулювання ринку праці.

Висновки до розділу 1

1. Мікропідприємства є ключовими суб'єктами економіки, які забезпечують створення робочих місць, розвиток локальних ринків і впровадження інновацій. Їхня гнучкість, низькі бар'єри входу на ринок та тісний зв'язок власника з бізнесом сприяють швидкій адаптації до змін.

2. Мікропідприємства стикаються з низкою труднощів, серед яких недостатність фінансових ресурсів, обмежений доступ до кредитів і зовнішнього фінансування, нестача інформаційної підтримки та складне регуляторне середовище. Ці виклики уповільнюють їхній розвиток та обмежують конкурентоспроможність на ринку.

3. Класифікація мікропідприємств за критеріями виду діяльності, організаційно-правової форми, розміру та стадії життєвого циклу дозволяє глибше зрозуміти їхні особливості. Такий підхід сприяє виявленню пріоритетів у розробці державних програм підтримки та адаптації нормативної бази до потреб кожної категорії.

4. Мікропідприємства потребують цілеспрямованої державної підтримки, сприятливого регуляторного середовища, а також стимулів для розвитку конкуренції та інтеграції в національну економіку.

5. Система обліку та оподаткування мікропідприємств в Україні орієнтована на спрощення процедур. Спрощена система, яка зменшує адміністративне та податкове навантаження, є більш прийнятною для мікробізнесу. Водночас загальна система обліку залишається актуальною для окремих підприємств залежно від їх специфіки.

6. Для ефективного функціонування мікропідприємств необхідно вдосконалювати податкове законодавство, стимулювати фінансову прозорість, полегшувати доступ до ресурсів і створювати механізми державної підтримки, що сприятимуть їх сталому розвитку.

РОЗДІЛ 2

ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ МІКРОПІДПРИЄМСТВА ТОВ «АГРО-МОЛОТ» В УМОВАХ ВОЄННОГО КОНФЛІКТУ

2.1 Особливості ведення бухгалтерського обліку на мікропідприємствах в умовах воєнного конфлікту

Події, що сталися після військового вторгнення росії в Україну 24 лютого 2022 року, мали негативний вплив на всі аспекти життя та внесли значні зміни у ведення бухгалтерського обліку підприємств. Мікробізнес, без сумніву, є найбільш вразливим до зовнішніх чинників. У зв'язку з цим було введено широку систему пільг і послаблень для його підтримки. Зокрема, згідно з законодавчими змінами [16], для фізичних осіб-підприємців було запроваджено низку важливих нововведень (рис. 1).

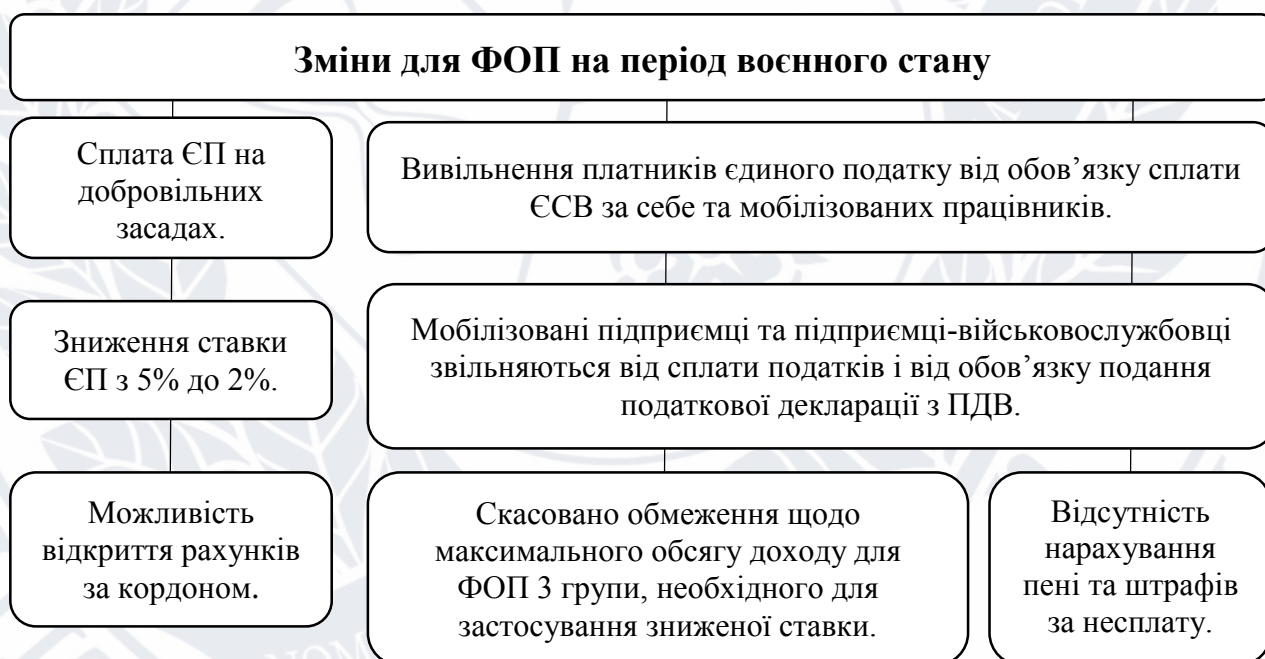

Рисунок 2.1 – Зміни для ФОП в законодавчих актах на період воєнного стану[51]

Ці заходи спрямовані на підтримку фізичних осіб-підприємців, надаючи їм можливість зосередитись на збереженні бізнесу під час кризи та відновленні після несподіваного початку бойових дій. Держава визнає складну ситуацію та створює умови для адаптації підприємців до умов війни, не накладаючи

надмірного податкового тиску [17].

В порядок розрахунку ПДВ було внесено значні зміни. У зв'язку з серйозними перебоями в роботі сервісів ДПС в перший місяць після запровадження воєнного стану процедуру реєстрації податкових накладних (ПН) та розрахунків коригувань у Єдиному державному реєстрі податкових накладних (ЄРПН) було спрощено (рис. 2) [19].

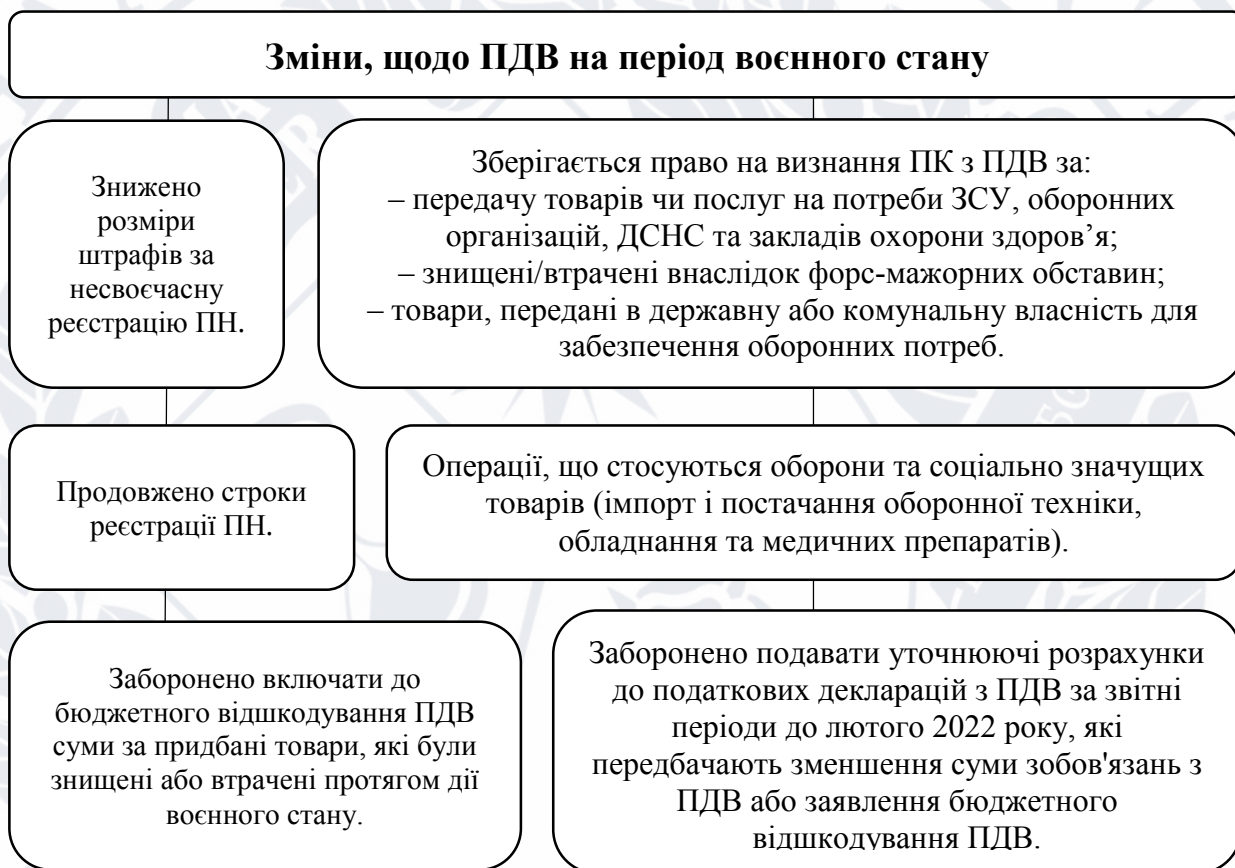

Рисунок 2.2 – Зміни, щодо ПДВ в законодавчих актах на період воєнного стану [51]

В умовах триваючого військового конфлікту українське законодавство зазнає постійних змін, спрямованих на адаптацію до нових реалій та підтримку економіки країни. Особливу увагу приділяється малому бізнесу, який зазнає значних труднощів унаслідок бойових дій та економічної кризи.

Одним із ключових змін є відновлення з 1 серпня 2023 року планових та позапланових податкових перевірок. Це означає посилення контролю за дотриманням податкового законодавства та потребує від підприємців ретельного ведення обліку та збереження документації [51].

Водночас, для полегшення податкового навантаження на бізнес, скасовано спрощену систему оподаткування за ставкою 2%, яка діяла з початку повномасштабної війни. Підприємства, які користувалися цією системою, переходять на попередні умови оподаткування. Для новостворених суб'єктів господарювання, що обрали спрощену систему, встановлено перехід на загальну систему оподаткування.

Для підприємств, які переходять на загальну систему, передбачені особливі правила щодо оподаткування податком на додану вартість та податком на прибуток. Також спрощено порядок сплати ЄСВ для фізичних осіб-підприємців. Зменшено штрафні санкції за несплату ЄСВ у період з початку воєнного стану до 1 серпня 2023 року, а також встановлено мораторій на проведення перевірок щодо ЄСВ до кінця воєнного стану.

Крім того, внесено зміни до оподаткування благодійної допомоги та компенсацій за пошкоджене або знищене майно внаслідок бойових дій. Зокрема, звільнено від оподаткування податком на доходи фізичних осіб благодійна допомога, отримана благодійниками, які зареєстровані у Реєстрі волонтерів. Також звільнено від оподаткування доходи, отримані як компенсація за пошкоджене або знищене нерухоме майно.

Таким чином, податкова політика України в умовах воєнного стану спрямована на балансування між необхідністю забезпечення бюджетних надходжень та підтримкою бізнесу, особливо малого. З одного боку, посилюється контроль за дотриманням податкового законодавства, з іншого – надаються певні пільги та послаблення.

Проте, такі зміни створюють додаткові виклики для підприємців, які повинні адаптуватися до нових умов ведення бізнесу. Тому важливо продовжувати аналізувати та оцінювати вплив податкових змін на діяльність підприємств, а також розробляти рекомендації щодо подальшого вдосконалення податкового законодавства з урахуванням особливостей воєнного часу.

2.2 Організаційно-економічна характеристика ТОВ «АГРО-МОЛОТ»

Товариство з обмеженою відповідальністю «АГРО-МОЛОТ» є молодим мікропідприємством, зареєстроване 13 жовтня 2023 року. Основний вид економічної діяльності – неспеціалізована оптова торгівля (КВЕД: 46.90). А саме, ТОВ «АГРО-МОЛОТ» займається продажем товарів, таких як: запчастини та комплектуючі різних транспортних засобів, від легкових автомобілів до аграрної техніки. Крім того, Мікропідприємство надає послуги по ремонту відповідної техніки. Найменування усіх зареєстрованих видів діяльності ТОВ «АГРО-МОЛОТ» представлено в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1 – Види діяльності ТОВ «АГРО-МОЛОТ»

Код ВЕД	Найменування ВЕД
_25.61	Оброблення металів та нанесення покриття на метали
_46.90	Неспеціалізована оптова торгівля
_45.31	Оптова торгівля деталями та приладдям для автотранспортних засобів
_45.32	Роздрібна торгівля деталями та приладдям для автотранспортних засобів
_63.99	Надання інших інформаційних послуг, н.в.і.у.
_45.19	Торгівля іншими автотранспортними засобами
_25.62	Механічне оброблення металевих виробів
_45.20	Технічне обслуговування та ремонт автотранспортних засобів
_33.20	Установлення та монтаж машин і устаткування
_46.75	Оптова торгівля хімічними продуктами
_25.94	Виробництво кріпильних і 'винтонарізних виробів
_46.49	Оптова торгівля іншими товарами господарського призначення
_25.99	Виробництво інших готових металевих виробів, н.в.і.у.
_46.21	Оптова торгівля зерном, необробленим тютюном, насінням і кормами для тварин
_25.93	Виробництво виробів із дроту, ланцюгів і пружин
_47.30	Роздрібна торгівля паливом
_66.22	Діяльність страхових агентів і брокерів
_70.22	Консультавання з питань комерційної діяльності й керування
_33.12	Ремонт і технічне обслуговування машин і устаткування промислового призначення
_33.19	Ремонт і технічне обслуговування інших машин і устаткування

Підприємство функціонує як мікропідприємство, з одноосібним власником, який діє на основі Статуту підприємства (Додаток А). Тривалий час роботи бізнесу, власник виконував обов'язки директора, але з 16 вересня передав їх новому директору. Отож, на даний момент ТОВ «АГРО-МОЛОТ» має в штаті одного працівника – Директора підприємства. Усі основні операційні та управлінські процеси координуються власником та виконуються директором підприємства.

ТОВ «АГРО-МОЛОТ» здійснює свою діяльність відповідно до чинного податкового законодавства України, сплачуючи податок на прибуток, а також податок на додану вартість (ПДВ) за ставкою 20%.

ТОВ «АГРО-МОЛОТ» використовує орендований офіс для здійснення своєї адміністративної діяльності. Це приміщення забезпечує роботу управлінського та бухгалтерського процесу. Крім того, у 2023 році підприємство придбало автомобіль, що сприяє підвищенню мобільності та ефективності виконання господарських операцій, зокрема для перевезення продукції та забезпечення логістичних потреб.

ТОВ «АГРО-МОЛОТ» працює в умовах високої конкуренції на українському ринку. Існує багато підприємств у сфері продажу автозапчастин, які активно змагаються за клієнтів, що створює серйозні виклики для компанії. Конкуренція проявляється не тільки в ціновій політиці, але й у якості продукції, ефективності логістики та рівні сервісу. Для того щоб зберегти свої позиції на ринку, підприємство повинно постійно вдосконалювати свої процеси, впроваджувати інноваційні рішення та підтримувати високий рівень якості продукції.

Але за два роки своєї діяльності ТОВ «АГРО-МОЛОТ» вже сформувало базу постійних покупців, що свідчить про надійність підприємства та конкурентоспроможність його продукції. Завдяки орієнтації на якість, дотриманням термінів постачання та стабільному сервісу, компанія змогла заручитися довірою клієнтів, що є важливим фактором для розвитку та стійкості на ринку.

ТОВ «АГРО-МОЛОТ» використовує такі програмні забезпечення: «BAF» – автоматизоване ведення бухгалтерії, «M.E.Doc» – використовується для податкового обліку, обміну електронними документами з контрагентами та для подання звітності (рис. 2.3). Також підприємство ефективно використовує інформаційну систему «Електронний кабінет платника податків» для контролю сплати податків та зв'язку з фіскальними службами (Додаток Б) та інрент-банкінг Приват24 для оперативного управління фінансами, здійснення безготівкових розрахунків, моніторингу стану рахунків, а також формування виписок та інших фінансових документів.

BAF	M.E.Doc	Електронний кабінет	Приват24
це програмне забезпечення для автоматизованого ведення бухгалтерського обліку. Воно дозволяє оптимізувати облік господарських операцій, контролювати активи й пасиви, спрощує роботу з бухгалтерськими проводками, нарахуванням заробітної плати, розрахунками з поставачальниками та клієнтами.	це спеціалізована система для податкового обліку та обміну електронними документами. Вона забезпечує подачу податкової звітності в електронному вигляді, зокрема електронних ПН та РК, що дозволяє підприємству ефективно взаємодіяти з контрагентами. Програма також підтримує обмін юридично значущими документами та оптимізує облік ПДВ.	це інформаційна система, створена Державною податковою службою України. Вона використовується для подання звітності, моніторингу стану розрахунків з бюджетом, перевірки стану податкових зобов'язань, контролю за своєчасністю сплати податків та зборів, а також для оперативної взаємодії з фіскальними службами.	це платіжна платформа, система дистанційного банківського обслуговування клієнтів ПриватБанку, офіційний канал зв'язку (обміну інформацією) між Банком та клієнтом, яка є найпопулярнішим в Україні інтернет - банкінгом, для проведення будь-яких фінансових операцій з грошми та картами в режимі реального часу в будь-який час доби незалежно від дня тижня, часу і місцезнаходження.

Рисунок 2.3 – Характеристика програмного забезпечення

Законодавство України [1] встановлює, що облікова політика включає всі методи, процедури та принципи, які підприємство використовує для ведення бухгалтерського обліку та підготовки фінансової звітності для надання контролюючим органам. Підприємство самостійно обирає спосіб організації обліку. Цей документ затверджується власником або відповідальною посадовою особою. Важливо, щоб облікова політика була

обґрунтованою, належно задокументованою і відповідала вимогам чинного законодавства.

На підприємстві ТОВ «АГРО-МОЛОТ» немає затвердженого Наказу про облікову політику. Натомість, основні показники облікової політики введені електронно в програмному забезпеченні ВАР та представлені в таблиці 2.2.

Підприємство ТОВ «АГРО-МОЛОТ» подає пакет звітності, а саме Фінансову звітність мікропідприємства в складі Балансу (форма № 1-мс) і Звіту про фінансові результати (форма № 2-мс) [3] (Додаток В).

Таблиця 2.2 – Дані електронної облікової політики підприємства ТОВ «АГРО-МОЛОТ»

Облікова політика	
Дата застосування	01.11.2022
Схема оподаткування	Податок на прибуток і ПДВ
Податок на прибуток	
Визначення об'єкта оподаткування	Визначати об'єкт оподаткування з коригуванням фінансового результату
Запаси	
Спосіб оцінки матеріально-виробничих запасів (МВЗ)	За середньою вартістю. При проведенні документів вартість списання запасів розраховується за середньої ковзної. При виконанні дії «Коригування фактичної вартості» документа «Закриття місяця», вона коригується до середньої зваженої.
Оцінка вартості МВЗ при вибутті в особливих випадках	За середньою вартістю: – Матеріали, прийняті для переробки (рахунок 022) – Товари в роздрібній торгівлі (в незалежній торговельній точці (НТТ) за продажною вартістю)(рахунок 2822) За вартістю перших за часом придбання (ФІФО): – Товари, прийняті на комісію (рахунок 024)
Роздрібна торгівля	
Спосіб обліку товарів у роздробі	За вартістю придбання. Без використання рахунку 285 «Торгова націнка»
Основні засоби	
Дооцінка	Не включати суму дооцінок ОЗ пропорційно нарахуванню амортизації до складу нерозподіленого прибутку зі зменшенням додаткового капіталу.
Рахунки витрат	
Використовувані класи рахунків витрат	Клас 9 (витрати діяльності)

Продовження таблиці 2.2

Витрати на виробництво	
Види діяльності, витрати по яким враховуються на рахунок 23 «виробництво»	1. Випуск продукції. Собівартість випущеної продукції розраховується за плановими цінами. 2. Виконання робіт, надання послуг замовникам. Собівартість виконаних робіт, наданих послуг розраховується: – Для послуг стороннім замовникам – за плановими цінами. Надання послуг відображається документом «Акт про надання послуг виробничого характеру» або документом «Реалізація товарів і послуг» – Для послуг власним підрозділам – за плановими цінами. Послуги, надані власним підрозділам, вимірюються в планових цінах або у кількісних показниках. Випуск таких послуг відображається документом «Звіт виробництва за зміну»

2.3 Практика оподаткування мікропідприємства ТОВ «АГРО-МОЛОТ» в умовах воєнного конфлікту

Податковий облік на мікропідприємстві ТОВ «АГРО-МОЛОТ» ведеться відповідно до законодавства України, визначеного Податковим Кодексом України. Підприємство перебуває на загальній системі оподаткування та є платником ПДВ за ставкою 20%, основні аспекти оподаткування підприємства:

1. На загальній системі оподаткування ТОВ сплачує податок на прибуток, який становить 18%. Прибуток розраховується як різниця між доходами підприємства і його витратами, які є документально підтверджені:
 - Доходи: це загальна сума коштів, отримана від продажу товарів, робіт або послуг.
 - Витрати: включають витрати на матеріали, заробітну плату працівників, амортизацію основних засобів та інші операційні витрати.
2. ТОВ «АГРО-МОЛОТ» є платником ПДВ і зобов'язане:
 - Наховувати ПДВ у розмірі 20% на свої товари або послуги.
 - Сплачувати ПДВ з кожної операції продажу.

– Подавати податкові накладні та рахунки коригування до податкових накладних в відповідні строки.

– Подавати Звітність по ПДВ щомісяця.

3. Підприємство має найманого працівника, тому воно зобов'язане сплачувати ЄСВ з їхньої заробітної плати. Ставка ЄСВ складає 22% від суми заробітної плати працівника.

4. ТОВ «АГРО-МОЛОТ» має подавати річну фінансову звітність (баланс, звіт про фінансові результати).

Отже, ТОВ «АГРО-МОЛОТ» має виконувати всі вимоги загальної системи оподаткування, включаючи своєчасну сплату податків і подання відповідної звітності, зокрема по ПДВ та податку на прибуток.

Податок на додану вартість (ПДВ) – це непрямий податок, що включається в ціну товарів, робіт або послуг і сплачується покупцем. Однак облік та перерахування цього податку до бюджету здійснює продавець (податковий агент). Надходження від ПДВ є найбільшими серед усіх податків, що надходять до Державного бюджету, та є ключовим джерелом доходів держави. Порядок його обліку визначений у розділі V ПКУ [6].

Податкове зобов'язання (ПЗ) – це сума податку, отримана або нарахована платником протягом звітного періоду. Це сума, яку суб'єкт господарювання нараховує на договірну вартість з урахуванням націнки, що додається для отримання прибутку.

Податкові зобов'язання з ПДВ у постачальника виникають на дату першої події в операції. Першою подією при постачанні може бути:

- отримання передоплати від покупця;
- відвантаження товарів або, для послуг, оформлення документа, що підтверджує факт надання послуги.

Податковий кредит — це сума, на яку платник ПДВ може зменшити свої податкові зобов'язання за звітний (податковий) період.

На практиці мікропідприємство ТОВ «АГРО-МОЛОТ» для обліку податків використовує рахунок 64 «Розрахунки за податками й платежами» та ряд субрахунків, перелічені в таблиці 2.3. Така структура сприяє точному відображенню операцій у фінансовій звітності та забезпечує зручність у введенні обліку.

Таблиця 2.3 – Субрахунки, що застосовує ТОВ «АГРО-МОЛОТ» для бухгалтерського обліку ПДВ

№ рахунка	Назва	№ рахунка	Назва
641	Розрахунки за податками	6412	Розрахунки за ПДВ
643	Податкові зобов'язання	6431	Податкові зобов'язання підтверджені
		6432	Податкові зобов'язання непідтверджені (очікувані)
644	Податковий кредит	6441	Податковий кредит підтверджений
		6442	Податковий кредит непідтверджений

Для більш детального розуміння порядку відображення господарських операцій, пов'язаних із ПДВ, важливо розглянути кореспонденцію рахунків, яка застосовується для обліку податкових зобов'язань на ТОВ «АГРО-МОЛОТ». Таблиця 2.4 відображає типові кореспонденції рахунків обліку податкових зобов'язань із ПДВ. Також в Додатку Г наведено дані проводки в програмному забезпеченні ТОВ «АГРО-МОЛОТ».

Таблиця 2.4 – Кореспонденція рахунків обліку податкових зобов'язань із ПДВ

Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
	Дт	Кт
1	2	3
І. Перша подія – отримання передоплати від покупців (замовників)		
1. Перераховано на поточний рахунок попередню оплату (аванс) від покупця	311	361
2. Відображено ПЗ з ПДВ В результаті фіксуються непідтверджені податкові зобов'язання за попередньою оплатою.	6431	6432
3. Зареєстровано податкову накладну в ЄРПН У результаті фіксуються підтверджені податкові зобов'язання за попередньою оплатою.	6432	6412

Продовження таблиці 2.4

1	2	3
4. Відображено дохід від реалізації (відвантажено товари, надано послуги, виконано роботи)	361	702, 703
5. Відображено податкові розрахунки за податковими зобов'язаннями з ПДВ Відбувається залік податкових зобов'язань, які виникли за попередньою оплатою	702, 703	6431
II. Перша подія – відвантаження товарів, робіт, послуг		
1. Реалізовано товари покупцю (виконано роботи, надано послуги)	361	702, 703
2. Нараховано ПЗ з ПДВ	702, 703	6432
3. Зареєстровано ПН в ЄРПН	6432	6412
4. Отримано оплата (друга подія)	311	361
Коригування ПЗ у разі повернень товарів (робіт, послуг)		
1. Зменшено дохід на суму вартості поверненого товару	704	361
2. Внесено коригування ПЗ з ПДВ методом сторно.	(704)	(6432)
3. РК зареєстровано в ЄРПН методом сторно.	(6432)	(6412)

Податкова накладна — це документ, який платники ПДВ використовують для обліку своїх податкових зобов'язань та податкового кредиту. Для того, щоб покупець міг отримати право на податковий кредит, податкову накладну потрібно зареєструвати в єдиному реєстрі податкових накладних.

Обов'язкові реквізити ПН (Пункт 201.1 ПКУ) :

- 1) порядковий номер податкової накладної;
- 2) дата виписування податкової накладної;
- 3) повна або скорочена назва юридичної особи, зазначена у її статутних документах, або прізвище, ім'я та по батькові фізичної особи, зареєстрованої як платник ПДВ, — продавця товарів/послуг;
- 4) податковий номер платника податку (продавця та покупця);
- 5) повна або скорочена назва юридичної особи, зазначена в її статутних документах, або П.І.Б. фізичної особи, зареєстрованої як платник ПДВ, — покупця (отримувача) товарів/послуг;
- 6) опис (номенклатура) товарів/послуг та їх кількість, обсяг;
- 7) ціна постачання без урахування податку;

- 8) ставка податку та відповідна сума податку в цифровому значенні;
- 9) загальна сума до сплати з урахуванням податку;
- 10) код товару згідно з УКТ ЗЕД, для послуг - код послуги згідно з Державним класифікатором продукції та послуг [6].

Розрахунок коригування (РК) призначений для виправлення помилок або внесення змін до вже зареєстрованих податкових накладних (ПН), які виникають через різні господарські ситуації. Приклад РК ТОВ «АГРО-МОЛОТ» представлено в Додатку Д.

Підставою для складання РК є пункт 192.1 ПКУ, згідно з яким після постачання відбувається будь-яка зміна суми компенсації вартості товарів/послуг або перерахунок у разі повернення (в тому числі авансів). У таких випадках суми податкового зобов'язання та податкового кредиту постачальника й отримувача підлягають відповідному коригуванню за допомогою РК до ПН [6].

Загальні правила заповнення реквізитів РК аналогічні правилам для ПН. РК також повинні реєструватися в ЄРПН, як і ПН.

Загальний порядок коригування ПН включає такі кроки:

1. Вибір правильного коду причини для коригування.
2. Введення показника, що підлягає коригуванню, зі знаком «-». Це може бути ціна або кількість товару, але не можна коригувати обидва показники в одному рядку одночасно. Якщо кількість залишити такою ж, як у первинній ПН, це анулює рядок.
3. Введення нового рядка з правильним значенням показника — ціни або кількості. Можна додати кілька рядків, якщо додається нова номенклатура.
4. Створення групи: попередні рядки зі знаком «-» і нові зі знаком «+» об'єднуються під одним номером групи коригування (наприклад, «1»).

Розрахунок коригування (РК) може не містити рядків зі знаком «+», якщо коригування пов'язане з поверненням товару або групи товарів. У такому випадку в РК будуть лише рядки зі знаком «-». РК, що містить тільки рядки зі

знаком «+» без «—», можливий при збільшенні ціни, наприклад, після отримання авансу. Щодо збільшення кількості, можна скласти додаткову податкову накладну, і цей варіант часто використовується.

Важливі моменти:

– Коригування за кожною товарною позицією (номенклатурою) можна здійснити лише за одним типом («101»—«104»). Не можна одночасно для однієї позиції застосувати, наприклад, «101» (зміна ціни) та «102» (зміна кількості). Коди причин коригування та їхній опис наведено в таблиці 2.5.

– В одному РК можна коригувати кілька номенклатурних позицій, але вони повинні мати різні типи коригувань.

Таблиця 2.5 – Коди в розрахунку коригування (РК)

Код причини	Опис причини
РК з кодом «101» — зміна ціни	- Збільшення/зменшення ціни за всіма номенклатурними позиціями при незмінній кількості (знижка, передплата тощо). - Часткове повернення авансу із коригуванням ціни товарів/послуг за умови незмінної кількості.
РК з кодом «102» — зміна кількості	- Зменшення кількості номенклатурної позиції при незмінній ціні (але не до «нуля»). - Збільшення кількості номенклатурної позиції з одночасним зменшенням іншої в межах суми отриманого авансу та незмінної ціни. - Часткове повернення товару/авансу зі зміною кількості товарів/послуг за незмінної ціни.
РК з кодом «103» — повернення	- Повне повернення товару (як товарів за ПН, так і повністю всієї суми). - Повне повернення авансу. - Залік передплати в рахунок оплати товарів за іншим договором. - Виправлення помилково складеної ПН.
РК з кодом «104» — зміна номенклатури	- Зміна номенклатури товару/послуг у межах отриманого авансу (замін товару на інший з тією ж або іншою ціною). - Одночасна зміна кількості і ціни товарів/послуг. - Зміна коду УКТ ЗЕД, коду ДКПП, коду одиниці виміру, коду ставки ПДВ. - Зменшення/збільшення частини товару з однієї номенклатурної позиції (рядка ПН).

Після складання податкової накладної та/або розрахунку коригування в електронній формі на документи накладається електронний цифровий підпис уповноважених осіб платника податку в такій послідовності: спочатку підпис

головного бухгалтера (бухгалтера) або керівника, а потім електронний підпис, що відповідає відбитку печатки продавця.

Якщо у продавця немає бухгалтера, електронні підписи накладаються в іншому порядку: спочатку підписує керівник, а потім накладається електронний підпис, що відповідає відбитку печатки продавця.

Відмовити у реєстрації податкової накладної або розрахунку коригування можуть з таких причин: наявність помилок, відсутність у ЄРПН інформації, зазначеної в податковій накладній, яка коригується, або факт реєстрації документа з ідентичними реквізитами.

Також реєструючи ПН, вона може заблокуватись – це процес, при якому податкова служба тимчасово зупиняє реєстрацію податкової накладної платника ПДВ у Єдиному реєстрі податкових накладних (ЄРПН). Блокування здійснюється за допомогою системи, яка використовує автоматизовані механізми для виявлення підозрілих операцій. Тобто, якщо накладна викликає підозри щодо законності операції або якщо є ризик порушень у сфері оподаткування.

Припинення реєстрації податкової накладної (ПН) не створює особливих труднощів для бухгалтера постачальника, оскільки він все одно зобов'язаний нарахувати податок, незалежно від того, чи зареєстрована ПН у Єдиному реєстрі податкових накладних (ЄРПН). Невиконання реєстрації не звільняє його від обов'язку включити суму ПДВ у податкову декларацію за відповідний період. Подальші дії щодо розблокування або відмови у реєстрації ПН в ЄРПН не впливають на облік постачальника.

У постачальника є 365 календарних днів для розблокування ПН, щоб покупець отримав податковий кредита [20].

ТОВ «АГРО-МОЛОТ» реєструє електронні податкові накладні та розрахунки коригування до них. На підприємстві також зустрічається блокування податкових накладних. Тому підприємство чітко налагодило процес розблокування заблокованих податкових накладних і відбувається він в сталій послідовності, яка зображена на рисунку 2.4.

Таким чином, всі заблоковані податкові накладні за 2022 рік були успішно розблоковані. Процес розблокування ПН є важливою частиною діяльності компанії для уникнення податкових ризиків і забезпечення безперебійного функціонування підприємства.

Рисунок 2.4 – Процес розблокування податкової накладної

Разом з поясненням до заблокованої податкової підприємству необхідно зібрати та надати пакет документів. Це документи, які відображають весь пройдений шлях реалізованих товарів та законність дій пов'язаних з цими товарами. Серед таких документів можуть бути:

– Договори та контракти. Потрібно надати копії укладених договорів з контрагентами, які стосуються операцій, за якими були виставлені податкові накладні. Ці документи підтверджують правомірність відносин між сторонами.

– Видаткові та товарно-транспортні накладні. Видаткові накладні підтверджують факт відвантаження товару покупцеві, а товарно-транспортні накладні (ТТН) — факт транспортування товару. Ці документи можуть свідчити про реальність операції.

– Акти приймання-передачі послуг або робіт. Якщо операція стосується виконання робіт або надання послуг, необхідно надати акти приймання-передачі, підписані обома сторонами, що підтверджують виконання робіт або надання послуг у повному обсязі.

– Рахунки-фактури. Документи, які підтверджують виставлення рахунків та їх оплату. Вони допоможуть обґрунтувати взаєморозрахунки між підприємствами.

– Банківські виписки. Виписки з банківського рахунку, що підтверджують оплату за отримані товари або послуги, можуть додатково довести факт фінансових операцій.

– Податкові накладні контрагентів. Якщо операція включає ланцюг постачання, то наявність зареєстрованих податкових накладних контрагентів також може служити підтвердженням законності операції.

– Інші первинні документи. Залежно від специфіки операції, підприємство може надати інші документи, що підтверджують реальність угод (наприклад, сертифікати якості товарів, технічну документацію, кошториси тощо) [21].

В Додатку Е та Додатку Ж продемонстровані дві ПН, що були заблоковані та квитанції до них. В одній заблоковані лише товари, в іншій товари та послуги. Відповідно в додатках представлено пояснення до ПН та весь пакет документів, що подавався в ДПС і рішення про реєстрацію ПН.

Таблиця 2.6 – Частота та строки подання ПН та звітності ТОВ «АГРО-МОЛОТ»

Назва звітності	Частота подання	Строки подання
Податкові накладні та РК	За кожною операцією (реалізацією/надходження грошових коштів)	За першу половину минулого місяця (1-15 число) – до 5 числа поточного місяця; За другу половину минулого місяця (16-31) – до 18 числа поточного місяця
Декларація з ПДВ	Щомісячно	До 20 числа, що настає за звітним періодом
Об'єднана звітність ПДФО та ЄСВ	Щоквартально	До 40 календарних днів після закінчення звітного кварталу
Річна фінансова звітність	Щорічно	До 28 лютого наступного року

Позитивне значення різниці між сумою зобов'язання та сумою податкового кредиту звітного періоду з податкової декларації та податок на прибуток зазначений у річній фінансовій звітності необхідно сплатити вчасно. Строки сплати цих податків зазначено в таблиці 2.7.

Таблиця 2.7 – Строки сплати податків для ТОВ «АГРО-МОЛОТ»

Назва звітності	Частота подання	Строки подання
ПДВ з декларації	Щомісячно	Не пізніше 30 календарних днів після закінчення звітного місяця
Податок на прибуток з фінансової звітності	Щорічно	Не пізніше 10 календарних днів після граничного терміну подання звітності

Податкова декларація — це офіційний документ, який подається платником податків до податкових органів з метою звітування про отримані доходи, витрати та нараховані податки за певний період. У декларації зазначаються дані, на основі яких визначаються податкові зобов'язання платника, включаючи суми податків, які потрібно сплатити або повернути з бюджету.

Податкова декларація повинна містити такі обов'язкові реквізити (Пункт 48.3 ПКУ):

- 1) тип документа (звітний, уточнюючий, звітний новий);

- 2) звітний (податковий) період, за який подається податкова декларація;
- 3) звітний (податковий) період, що уточнюється (для уточнюючого розрахунку);
- 4) повне найменування (прізвище, ім'я, по батькові) платника податків згідно з реєстраційними документами;
- 5) код платника податків згідно з Єдиним державним реєстром підприємств та організацій України або податковий номер;
- 6) реєстраційний номер облікової картки платника податків або серію (за наявності) та номер паспорта (для фізичних осіб, які через свої релігійні переконання відмовляються від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та повідомили про це відповідний контролюючий орган і мають відмітку у паспорті);
- 7) місцезнаходження (місце проживання) платника податків;
- 8) найменування контролюючого органу, до якого подається звітність;
- 9) дата подання звіту (або дата заповнення - залежно від форми);
- 10) інформація про додатки, що додаються до податкової декларації та є її невід'ємною частиною;
- 11) ініціали, прізвища та реєстраційні номери облікових карток або інші відомості, визначені в абзаці сьомому цього пункту, посадових осіб платника податків;
- 12) підписи платника податку - фізичної особи та/або посадових осіб платника податку, визначених цим Кодексом, засвідчені печаткою платника податку (за наявності) [6].

Щодо практики виконання податкових зобов'язань ТОВ «АГРО-МОЛОТ» важливо оцінити суми, які фактично сплачуються до державного бюджету протягом звітного періоду. А саме позитивне значення різниці між сумою ПЗ та сумою ПК поточного звітного періоду (позитивне значення різниці рядків декларації: рядок 9 «Усього податкових зобов'язань» - рядок 17

«Усього податкового кредиту»). Натомість, від’ємне значення (позитивне значення різниці рядків декларації: рядок 17 – рядок 9) свідчить про перевищення ПК над зобов’язаннями, це може означати переплату або можливість відшкодування. Таблиця 2.8 відображає ці показники за період із листопада 2022 року до жовтня 2024 року.

Таблиця 2.8 – ПЗ поточного звітного періоду сплачене до державного бюджету ТОВ "АГРО-МОЛОТ" за період листопад 2022 р. - жовтень 2024 р.

Місяць	ПЗ сплачене до державного бюджету (грн.)			Абсл. відх. (грн.) +/-
	2022	2023	2024	
Січень	-	1885	2280	395
Лютий	-	4817	54351	49534
Березень	-	15900	23354	7454
Квітень	-	2977	24523	21546
Травень	-	9932	9731	-201
Червень	-	62338	1344	-60994
Липень	-	-1035	6281	7316
Серпень	-	14010	42566	28556
Вересень	-	33719	27499	-6220
Жовтень	-	40089	38901	-1188
Листопад	2391	43914	-	41523
Грудень	0	-12371	-	-12371

Отже, провівши аналіз податкових зобов’язань ТОВ «АГРО-МОЛОТ» спостерігається, що за свою діяльність підприємство сплачувало зобов’язання до бюджету майже кожного звітного місяця. І лише в липні та грудні 2023 року значення від’ємне. Так як ТОВ «АГРО-МОЛОТ» не подавало заявку на відшкодування суми ПДВ з бюджету, дані суми перерахувалися в майбутні періоди як зменшення ПЗ, що знизило витрати підприємства.

Динаміку сплати податкових зобов’язань ТОВ «АГРО-МОЛОТ» зображено на рисунку 2.5 та рисунку 2.6.

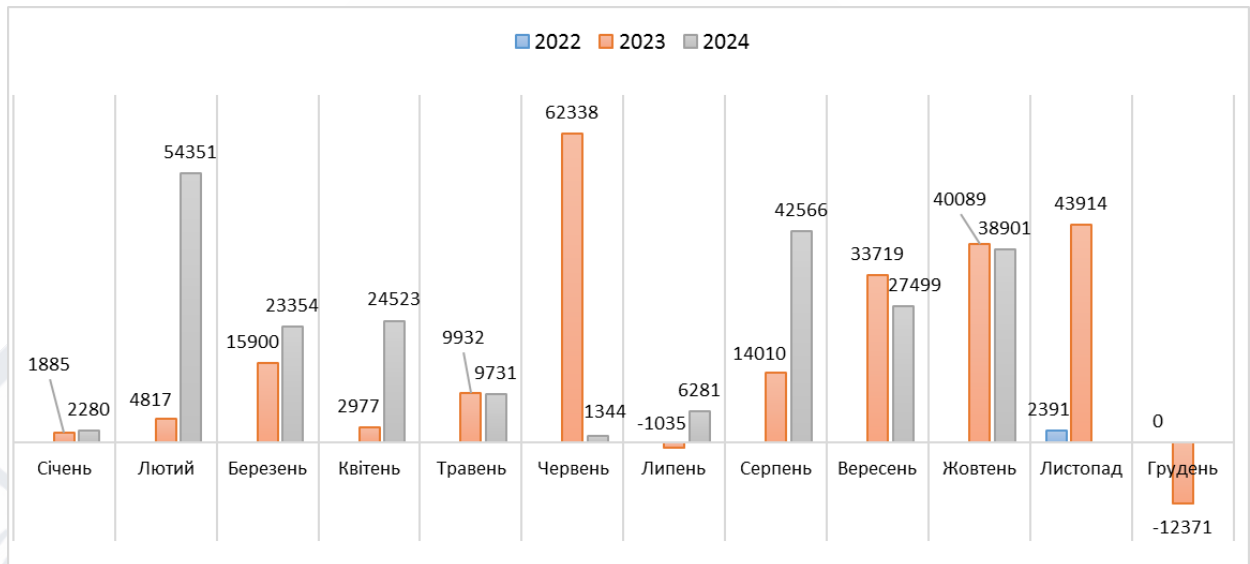

Рисунок 2.5 – Динаміка ПЗ сплачених в державний бюджет ТОВ «АГРО-МОЛОТ» за період листопад 2022 р. – жовтень 2024 р.

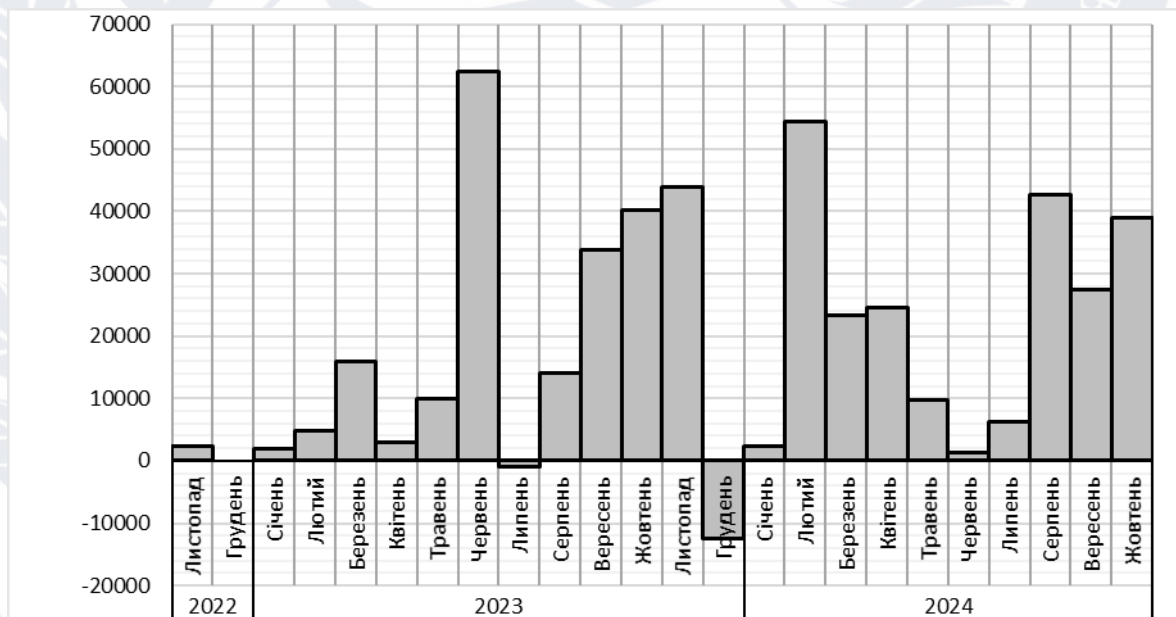

Рисунок 2.6 – Загальний тренд змін ПЗ сплачених в бюджет за період листопад 2022 р. – жовтень 2024 р.

Проаналізувавши дані діаграм, можна зробити такі висновки:

1. Спостерігається значна варіативність ПЗ у 2022–2024 роках. Наприклад, у червні 2023 року спостерігається різке зростання суми (62,338 грн), тоді як у липні цього ж року показник стає від'ємним (-1,035 грн). Причиною такого дисбалансу може бути нестабільна ситуація у країні та тенденція до сезонності діяльності підприємства.

2. У 2024 році показники стають більш стабільними порівняно з попереднім роком. Зменшується кількість різких коливань, що може свідчити про покращення фінансового планування та обліку.

Об'єднана звітність з ПДФО та ЄСВ, яка називається Податковий розрахунок сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податків - фізичних осіб, і сум утриманого з них податку, а також сум нарахованого єдиного внеску. Даний податковий розрахунок включає в себе суми ПДФО, військового збору та єдиного внеску.

Форма Розрахунку включає заголовну частину, де зазначаються дані про роботодавця, його працівників (або інших фізичних осіб – платників податку), а також інформація щодо складу Розрахунку. Основна частина (розрахункова таблиця) складається з трьох розділів:

- Розділ I «Нарахування доходу та єдиного внеску за найманих працівників в розрізі місяців звітного кварталу»;
- Розділ II «Нарахування грошового забезпечення та єдиного внеску за військовослужбовців, поліцейських, осіб рядового і начальницького складу та на суми допомоги у зв'язку з вагітністю та пологами в розрізі місяців звітного кварталу (крім військовослужбовців строкової військової служби)»;
- Розділ III «Нарахування грошового забезпечення та єдиного внеску за патронатних вихователів, батьків – вихователів та прийомних батьків в розрізі місяців звітного кварталу».

Розрахунок має шість додатків:

1. «Відомості про нарахування заробітної плати (доходу, грошового забезпечення) застрахованим особам» ;
2. «Відомості про осіб, які доглядають за дитиною до досягнення нею трирічного віку та відповідно до закону отримують допомогу по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку та/або при народженні дитини, при усиновленні дитини, та осіб із числа непрацюючих працездатних батьків, усиновителів, опікунів, піклувальників,.. які фактично здійснюють догляд за дитиною з інвалідністю, дитиною, хворою...» ;

3. «Відомості про осіб, які проходять строкову військову службу» ;
4. «Відомості про суми нарахованого доходу, утриманого та сплаченого податку на доходи фізичних осіб та військового збору» ;
5. «Відомості про трудові відносини осіб та період проходження військової служби» ;
6. «Відомості про наявність підстав для обліку стажу окремим категоріям осіб відповідно до законодавства».

Податкова декларація ТОВ «АГРО-МОЛОТ» за серпень 2024 року представлена в Додатку К. Об'єднана звітність ПДФО та ЄСВ за другий квартал 2024 року подано в Додатку Л.

2.4 Диджиталізація системи обліку, аналізу та оподаткування мікропідприємств

В Україні розвиток малого бізнесу за допомогою цифрових інновацій здійснюється в таких напрямках: створення державних цифрових платформ підтримки (наприклад, "Дія.Бізнес", а також Програма ЄС "Цифрова Європа" на 2021–2027 роки), впровадження цифрових платформ інфраструктурно-логістичними компаніями для співпраці з бізнесом, цифровізація послуг банківських і небанківських фінансових установ, а також розробка власних цифрових продуктів підприємствами малого і середнього бізнесу.

Розглянемо детальніше кожен із зазначених напрямів, починаючи з державної підтримки цифровізації малого бізнесу. Формування цифрової інфраструктури для розвитку малого бізнесу в Україні забезпечується через онлайн-платформу "Дія.Бізнес". Ця платформа надає інформаційні, консультативні та адміністративні послуги з питань, що охоплюють увесь цикл підприємницької діяльності – від реєстрації до ліквідації бізнесу [34].

Додаток має зручний інтерфейс і фінансується з державного бюджету та коштів Світового банку, виділених для підтримки реформ. Серед доступних цифрових сервісів для підприємців можна виділити:

- Онлайн-школу підприємництва, де зібрані безкоштовні ресурси з відкриття та розвитку бізнесу, а також консультації щодо управління окремими бізнес-процесами.
- Систематизоване сховище шаблонів документів, які можна використовувати після реєстрації на платформі.
- Чеклисти та довідники, що надають алгоритми дій для початківців та посилання на інші корисні сервіси.
- Онлайн-аудит бізнесу, який допомагає виявляти проблеми в роботі бізнесу за допомогою консультацій експертів.
- Інформаційні матеріали про програми фінансової підтримки, включаючи гранти та міжнародні проекти, із зазначенням умов участі.
- Інтерактивні сервіси для бухгалтерської звітності та оподаткування, відповідно до чинного законодавства [37].

Таким чином, платформа "Дія. Бізнес" є важливим інструментом для підтримки та цифровізації малого бізнесу в Україні.

Розвиток інноваційності та цифровізації малого бізнесу в Україні значною мірою стимулює національний логістичний оператор "Nova", до складу якого входить група компаній, що надають логістичні, фінансові та IT-послуги як в Україні, так і за її межами:

- "Нова Пошта" – здійснює доставку документів, посилок, великих вантажів, а також надає послуги фрахтових перевезень і фулфілменту. Це найбільш доступний сервіс із мережею, яка налічує понад 18 000 точок обслуговування клієнтів.
- "Nova Post" – забезпечує повний спектр логістичних послуг для бізнес-клієнтів між Україною та ЄС. Компанія активно розширює свою присутність у Європі та забезпечує швидку доставку вантажів через представництва в Польщі, Чехії, Словаччині, Німеччині, Литві, Латвії, Естонії, Румунії, Молдові, Угорщині, Італії та Сполученому Королівстві.

Доповненням до цифрової інфраструктури для обслуговування малого бізнесу є послуги цифрових платформ комерційних банків, серед яких

особливо вирізняється своєю інноваційністю ПриватБанк.

ПриватБанк займає друге місце за кількістю відділень і має найбільшу мережу банкоматів та терміналів в Україні. Станом на липень 2022 року банк налічував понад 7 тисяч банкоматів, 11 тисяч платіжних терміналів та більше 250 тисяч торговельних POS-терміналів, а його національна мережа обслуговування включала понад 1200 відділень.

ПриватБанк є провідним емітентом і еквайром електронних платіжних засобів в Україні. Серед його ключових сервісів – система грошових переказів PrivatMoney, а також популярні платіжні платформи Приват24 і LiqPay. Для мікробізнесу банк пропонує широкий спектр цифрових послуг (рис. 2.7):

- електронний документообіг;
- подання електронної звітності;
- онлайн-сервіс Paperless;
- кваліфікований електронний підпис SmartID;
- інтеграцію системи Приват24 із бухгалтерськими програмами [35].

Приват24 значно впливає на діяльність мікропідприємств, спрощуючи ведення фінансових операцій та забезпечуючи зручний доступ до банківських послуг. Завдяки можливості здійснювати платежі, перекази та інші операції онлайн, підприємці економлять час і ресурси, що є важливим для ефективної роботи малого бізнесу. Інструменти платформи дозволяють швидко отримувати виписки за рахунками, автоматизувати бухгалтерський облік та зменшувати витрати на адміністративні процеси. Крім того, інтеграція з електронним документообігом і мобільний доступ роблять роботу з фінансами гнучкою та оперативною.

Водночас, мікропідприємства повинні враховувати й певні ризики, пов'язані з використанням Приват24. Технічні збої або проблеми з інтернетом можуть тимчасово ускладнити доступ до фінансів, а безпека даних вимагає особливої уваги з боку підприємців. Попри це, переваги платформи, такі як швидкість, доступність і можливість отримання фінансової підтримки (наприклад, онлайн-кредитування), значно переважають потенційні недоліки.

Для більшості мікропідприємств використання Приват24 є дієвим способом оптимізувати бізнес-процеси та підвищити конкурентоспроможність.

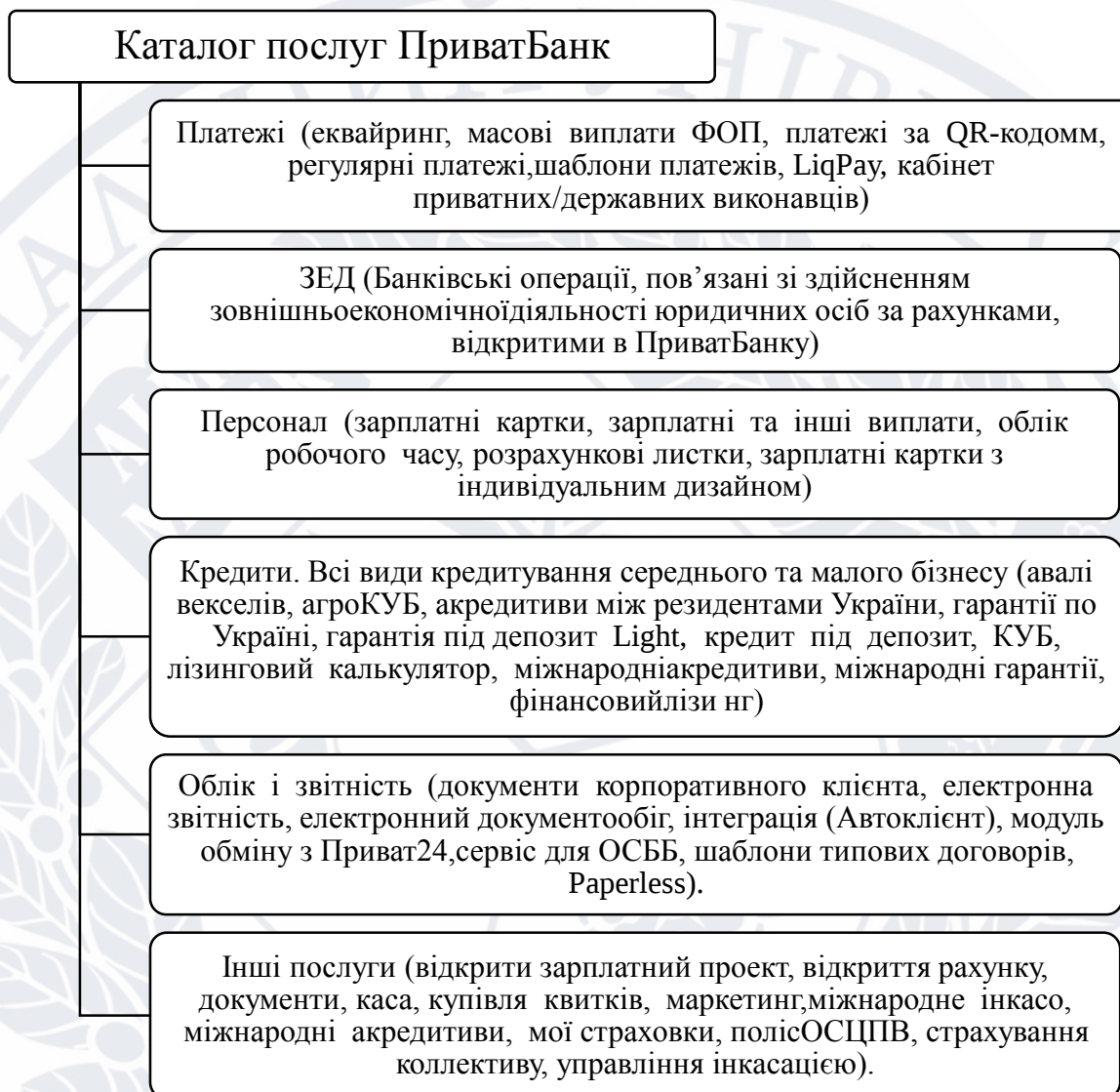

Рисунок 2.7 – Каталог послуг ПриватБанку для мікропідприємств

Цифрові інновації, такі як Кабінет платника податків, М.Е.Дос, BAF і Приват24, мали значний вплив на облік та оподаткування мікропідприємств в Україні, спрощуючи процеси, автоматизуючи рутинні операції та забезпечуючи точність у виконанні податкових зобов'язань. Ось як кожен з цих інструментів конкретно впливає на облік та оподаткування мікропідприємств:

1. Кабінет платника податків є основною онлайн-платформою для

мікропідприємств, де вони можуть отримати доступ до всіх необхідних податкових послуг. Його вплив на облік та оподаткування мікропідприємств можна оцінити за кількома аспектами:

- Подання звітності: Мікропідприємства можуть подавати всі види податкової звітності безпосередньо через Кабінет платника податків, що дозволяє скоротити час на заповнення паперових документів та знижує ймовірність помилок. Це зручна опція для мікропідприємств, оскільки вона дозволяє заповнювати звітність і подавати її в електронному вигляді без необхідності відвідувати податкові органи.

- Моніторинг зобов'язань: Підприємці мають доступ до актуальної інформації про свої податкові зобов'язання, що дозволяє швидко реагувати на зміни в законодавстві та не пропустити терміни подання звітності або сплати податків.

- Оплата податків: Кабінет також дозволяє платити податки онлайн, що є зручним і безпечним способом виконання податкових зобов'язань для мікропідприємств.

- Зберігання документів: Всі податкові документи можуть зберігатися в електронному вигляді, що дозволяє уникнути необхідності зберігати великий обсяг паперових документів, що може бути складним для мікропідприємств з обмеженими ресурсами.

2. М.Е.Doc – це система, що забезпечує електронний документообіг для податкових накладних, розрахунків коригування та інших податкових документів, що має великий вплив на облік та оподаткування мікропідприємств:

- Автоматизація податкових накладних: Для мікропідприємств, які здійснюють торгівлю, М.Е.Doc є важливим інструментом для автоматизації процесу створення та подання податкових накладних. Це дозволяє уникнути ручного заповнення кожного документа, що зменшує ризик помилок та економить час.

- Подання розрахунків коригування: За допомогою М.Е.Doc

підприємці можуть швидко подавати розрахунки коригування до податкових накладних, що дозволяє коригувати помилки або зміни в угодах без необхідності звертатися до податкових органів в особистому порядку.

- Електронна реєстрація ПН: Мікропідприємства можуть реєструвати податкові накладні в системі податкової служби в електронному вигляді, що пришвидшує процес та дозволяє уникнути блокування ПН, яке часто трапляється при ручній реєстрації.

3. BAF (Програмне забезпечення для автоматизації бухгалтерії): — це система для автоматизації бухгалтерського обліку, яка активно використовується мікропідприємствами для спрощення ведення бухгалтерії та виконання податкових зобов'язань:

- Автоматичний облік доходів та витрат: BAF автоматизує ведення обліку доходів і витрат, що є основним завданням для будь-якого підприємства. Це особливо важливо для мікропідприємств, оскільки дозволяє зменшити навантаження на бухгалтерію та мінімізувати ризики помилок при обчисленні податків.

- Розрахунок податків: BAF дозволяє автоматично розраховувати податкові зобов'язання, зокрема, ПДВ, податок на прибуток, єдиний податок для мікропідприємств, що робить процес більш прозорим і точним. Мікропідприємства можуть зберігати всі необхідні дані для податкової звітності, що значно спрощує їх подачу.

- Підготовка звітності: BAF підтримує автоматичну генерацію та подання податкової звітності, включаючи декларації для єдиного податку, ПДВ, податку на прибуток та інших податків, що є важливим для мікропідприємств, які повинні регулярно подавати звітність.

- Інтеграція з іншими системами: BAF інтегрується з іншими цифровими платформами, зокрема, з М.Е.Дос і Кабінетом платника податків, що дозволяє автоматично передавати податкові дані та документи в податкові органи без потреби ручного введення інформації.

4. Приват24 для бізнесу — це інструмент для управління фінансами, який має значний вплив на ефективність обліку та фінансової діяльності мікропідприємств:

- Оперативність фінансових операцій: Система дозволяє здійснювати безготівкові платежі, перекази та розрахунки в реальному часі, що особливо важливо для мікропідприємств із динамічними фінансовими потоками.

- Контроль стану рахунків: Інтерфейс Приват24 забезпечує постійний доступ до інформації про стан банківських рахунків, що допомагає підприємцям ефективно планувати свої фінансові зобов'язання.

- Автоматичне формування виписок: Інструмент дозволяє автоматично отримувати банківські виписки, які можна інтегрувати у бухгалтерські системи, такі як ВАФ, що спрощує облік грошових операцій.

- Зручність оплати податків: Приват24 інтегрований із системою Кабінету платника податків, що дозволяє виконувати податкові платежі безпосередньо через банківську систему, мінімізуючи ризик помилок.

- Безпечність операцій: Завдяки сучасним технологіям шифрування Приват24 забезпечує високий рівень безпеки фінансових транзакцій, що є важливим для захисту даних мікропідприємств.

Разом ці інструменти формують цілісну цифрову екосистему, яка сприяє підвищенню ефективності обліку, знижує адміністративне навантаження на підприємства та забезпечує прозорість у виконанні податкових і фінансових зобов'язань.

Малий бізнес дедалі активніше використовує цифрові технології, зокрема AI, IoT та блокчейн, для розширення своїх можливостей у зборі, зберіганні й обробці даних. Ці інструменти дозволяють виходити на нові ринки, брати участь у міжнародній торгівлі та інтегруватися у глобальні ланцюги створення вартості. Серед них найбільш перспективною для малого бізнесу є блокчейн – безпечна й прозора цифрова технологія з широким функціоналом [40].

Блокчейн – це розподілена база даних, що побудована на основі впорядкованого ланцюжка блоків, які постійно доповнюються новими транзакціями. Кожен блок містить інформацію про транзакції, включаючи часову позначку, хеш попереднього блоку й дані, подані у вигляді хеш-дерева. Ця структура забезпечує прозорість і безпеку операцій [41]. Будь-які зміни в одному блоці потребують оновлення всіх наступних блоків, що значно ускладнює шахрайство і гарантує високий рівень надійності.

Прикладом ефективного використання блокчейну може слугувати його інтеграція в облікові процеси. Наприклад, у бухгалтерії всі обліковці фіксують однакові дані в однотипних документах, які потім інтегруються у звітні форми через реєстри. Застосування блокчейну в цьому процесі може виглядати наступним чином:

- Створення безперервного ланцюга дій. Усі господарські операції формують ланцюг блоків, що відповідає принципу безперервності діяльності в обліку.
- Передача інформації через P2P-мережу. У процесі передавання додається інформація про час операції та попередній контент, аналогічно до реєстрації в Журналі господарських операцій, але з додатковим відображенням попередніх операцій [42].
- Шифрування даних. Усі транзакції зашифровуються криптографічними алгоритмами для захисту інформації та її зберігання в базах даних. Це відповідає принципам формування поточних і постійних архівів у традиційному обліку.

Основні переваги використання блокчейну в облікових процесах, такі як захищеність, прозорість, децентралізація й конфіденційність, забезпечують малому бізнесу інноваційний підхід до управління даними. Характеристики цих переваг наведені в рисунок 2.8.

Захищеність	⇒	Завдяки постійному контролю за сформованою інформаційною сукупністю (суміжної інформації, дублювання облікових процедур) виключена можливість підміни будь-якої ділянки ланцюга
Абсолютна прозорість	⇒	Будь-який стейкхолдер має право в мережі перевірити транзакцію, здійснену в межах системи
Децентралізація	⇒	У концепції відсутній центральний сервер зберігання; всі дані у формі численних копій зберігаються в учасників мережі
Конфіденційність	⇒	Уся інформація, яка знаходиться всередині системи, шифрується, за допомогою чого можна відстежити транзакцію, але без індивідуального ключа неможливо визначити відправника або одержувача
Використання майнінг-методів: PoW (Proof of Work) / PoS (Proof of Stake)	⇒	Для забезпечення функціонування blockchain-ланцюга та його надійності

Рисунок 2.8 – Переваги використання блокчейну в системі обліку

Загалом, блокчейн є інструментом, що здатен суттєво підвищити ефективність облікових процесів і зробити їх більш надійними та прозорими.

Податкова диджиталізація є одним з важливих етапів реформування податкової системи України. В умовах сучасних технологічних змін та глобалізації, запровадження цифрових технологій у податкову сферу стає необхідним для забезпечення ефективності та прозорості взаємодії між платниками податків і державними органами. Мікропідприємства, як одна з найбільш вразливих категорій бізнесу, особливо потребують цифрових рішень для спрощення процедур обліку та оподаткування. Однак, на шляху до повної диджиталізації існують певні проблеми, які потребують вирішення [36].

1. Податкова диджиталізація надає мікропідприємствам численні переваги. За останні роки в Україні було впроваджено кілька важливих ініціатив:

- Електронний кабінет платника податків. Доступ до податкових декларацій, надання звітності, перевірка стану податкових зобов'язань, отримання довідок і консультацій стали значно зручнішими для

мікропідприємств через використання електронних сервісів.

- Мобільний додаток «Моя податкова». Запуск цього додатку дозволяє спрощувати процес подання звітності, а також дає змогу платникам податків швидко отримувати довідки та перевіряти дані без необхідності звертатися до податкових органів.

- Калькулятори податків та автоматичний обмін даними. Використання онлайн-калькуляторів для визначення податкових зобов'язань дозволяє підприємствам швидше здійснювати розрахунки. Автоматизація обміну даними спрощує процес подання звітності та знижує ймовірність помилок.

Впровадження таких технологій дозволяє значно зменшити час, який витрачається на виконання рутинних податкових процедур, та покращити доступність податкової інформації для підприємців.

2. Незважаючи на значні досягнення в диджиталізації, процес переходу до повністю цифрової податкової системи має кілька проблемних аспектів:

- Технічні проблеми та обмеження функціоналу. Не всі функції, які пропонуються електронними сервісами, працюють без збоїв. Проблеми з авторизацією, затримки в обробці податкових накладних і неповний функціонал електронного кабінету є серйозними викликами, особливо для мікропідприємств, які не мають ресурсів для постійного вирішення технічних питань [39].

- Незручний інтерфейс і застарілий дизайн. Електронні сервіси, такі як податкові кабінети, мають незручний інтерфейс, що створює труднощі для користувачів, особливо для підприємств, які не мають високого рівня цифрової грамотності.

- Затримки в реалізації нових проектів. Ряд нововведень, таких як електронна акцизна марка, система е-аудиту та автоматизація перевірок, досі не були повністю впроваджені. Ці проекти повинні забезпечити ще більшу зручність для платників податків, однак їх реалізація зіштовхується з технічними і законодавчими перешкодами.

Висновки до розділу 2

1. В умовах воєнного стану в Україні податкове та бухгалтерське законодавство було адаптовано для підтримки мікропідприємств. Тимчасові пільги, спрощення адміністрування податків, звільнення від оподаткування благодійної допомоги та інші заходи сприяли збереженню бізнесів у кризовий період. Проте ефективність цих змін залежала від здатності підприємців швидко адаптуватися до нових умов.

2. ТОВ «АГРО-МОЛОТ» успішно працює на конкурентному ринку неспеціалізованої оптової торгівлі. Завдяки орієнтації на якість продукції, ефективну логістику та стабільний сервіс, компанія сформувала базу постійних клієнтів. Гнучка організаційна структура підприємства забезпечує швидке реагування на зміни у зовнішньому середовищі.

3. Використання сучасного програмного забезпечення, такого як М.Е.Дос та ВАФ, дозволяє ТОВ «АГРО-МОЛОТ» оптимізувати ведення бухгалтерського і податкового обліку, автоматизувати документообіг та підвищити ефективність управлінських процесів.

4. ТОВ «АГРО-МОЛОТ» демонструє відповідальність у виконанні податкових зобов'язань. Компанія вчасно реєструє податкові накладні, оперативно розв'язує питання блокування документів, вчасно сплачує податки, що свідчить про високий рівень організації податкового обліку та ефективну взаємодію з контролюючими органами.

5. Диджиталізація обліку та оподаткування відкриває нові можливості для мікропідприємств. Впровадження інструментів автоматизації сприяє зменшенню адміністративного навантаження, підвищенню точності фінансових операцій і покращенню взаємодії бізнесу з державними органами, стимулюючи розвиток малого бізнесу.

6. Подальше вдосконалення податково-облікової політики має бути спрямоване на збереження балансу між регуляторними вимогами та підтримкою економічної активності. Це дозволить створити умови для зміцнення позицій мікропідприємств в економіці України.

РОЗДІЛ 3

ДІЯЛЬНІСТЬ МІКРОПІДПРИЄМСТВА ТОВ «АГРО-МОЛОТ» В УМОВАХ ВОЄННОГО КОНФЛІКТУ: АНАЛІЗ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

3.1 Аналіз фінансово-господарської діяльності мікропідприємства ТОВ «АГРО-МОЛОТ» в умовах воєнного конфлікту

Економічний аналіз є невід'ємною частиною управління підприємством і базується на дотриманні основних принципів та концепцій бухгалтерського обліку, таких як безперервність діяльності, збереження фізичного та фінансового капіталу. Це особливо актуально в умовах воєнного стану, коли підприємства забезпечують населення та державу необхідними товарами, роботами чи послугами.

Обмеження фінансової звітності лише балансом (звітом про фінансовий стан) та звітом про фінансові результати звужує інформаційну базу для проведення аналізу. Це ускладнює оцінку власного капіталу, грошових потоків та розрахунок низки фінансових коефіцієнтів.

Перший етап аналітичної роботи передбачає проведення горизонтального та вертикального аналізу, що дозволяє оцінити абсолютні й відносні відхилення, а також структурні зміни. Такий підхід надає загальну оцінку змін і слугує базою для подальшого аналізу [51].

Горизонтальний аналіз полягає в доповненні абсолютних балансових показників показниками динаміки, що дозволяє виявити тенденції, зміни окремих статей або їхніх груп у складі бухгалтерської звітності. Він базується на обчисленні темпів зростання або зменшення балансових статей, що відповідно впливає на діяльності підприємства. Збільшення активів вказує на розвиток підприємства, проте надлишок активів понад 20% може призвести до негативних наслідків, таких як ускладнення господарської діяльності та погіршення фінансових результатів.

Вертикальний аналіз передбачає подання фінансового звіту у вигляді відносних величин, що показують структуру узагальнюючих підсумкових

показників. Цей підхід дозволяє побачити питому вагу кожної статті балансу в загальному підсумку, відстежити структурні зміни в складі господарських засобів та джерел їхнього покриття протягом певного періоду. В Таблиці 3 представлений порівняльний баланс, що включає показники горизонтального та вертикального аналізу.

Застосування цих аналітичних процедур дозволяє зробити висновок, що підприємство демонструє позитивну динаміку розвитку (табл. 3.1). Основним індикатором цього є зростання валюти балансу в 66,6 рази та збільшення чистої виручки від реалізації в 71,5 рази за аналізований період. У чинних методиках фінансового аналізу, затверджених органами виконавчої влади, зазвичай розглядається взаємозв'язок між цими показниками, а у фінансовому менеджменті вони використовуються для прогнозування фінансової звітності.

Придбання транспортного засобу суттєво вплинуло на структуру активів, яка становить 26,5% необоротних та 73,5% оборотних активів, і позначилося на показниках ефективності діяльності, таких як активовіддача та оборотність сукупних активів [51].

Що стосується пасиву балансу, то власний капітал зріс на 98,9%, зокрема завдяки збільшенню нерозподіленого прибутку на 397,4 тис. грн., що позитивно відображає фінансовий стан підприємства та відповідність концепції збереження фінансового капіталу. Хоча питома вага власного капіталу трохи не досягає рекомендованого рівня коефіцієнта фінансової незалежності (автономії) $\geq 0,5$, структура власного капіталу чітко підтверджує його якісний склад: 99,8% складається з нерозподіленого прибутку, що є наслідком ефективної діяльності та стабільного економічного зростання.

Результати горизонтального аналізу дозволяють порівняти темпи змін власного капіталу (зростання на 96,9 разів) та зобов'язань (збільшення на 50 разів). Це свідчить про те, що темпи зростання власного капіталу майже в два рази перевищують темпи росту зобов'язань, що підтверджує фінансову стійкість мікропідприємства. У практиці цього мікропідприємства розрахунки з постачальниками запчастин здійснюються так, що наприкінці кожного року

заборгованість повністю погашається, тобто комерційна кредиторська заборгованість відсутня. Це позитивно характеризує фактичну платоспроможність підприємства, при наявності певної суми грошових коштів на рахунку в банку, а також потенційну платоспроможність, оскільки коефіцієнт загального покриття коливається в межах 1,5.

Таблиця 3.1 – Порівняльний баланс ТОВ «АГРО-МОЛОТ»

Актив	2022 р.		2023 р.		Відхилення	
	тис.грн	%	тис.грн	%	тис.грн	разів
1	2	3	4	5	6	7
I. Необоротні активи						
Основні засоби:	-	-	216,4	26,5	216,4	-
первісна вартість	-	-	268,4	32,7	268,4	-
знос	(-)	-	(52)	(6,2)	52,0	-
Інші необоротні активи	-	-	-	-	-	-
Усього за розділом I	-	-	216,4	26,5	216,4	-
II. Оборотні активи						
Запаси	11,5	93,5	381,8	46,6	370,3	32,2
Поточна дебіторська заборгованість	0,8	6,5	218,3	26,6	217,5	271,9
Гроші та їх еквіваленти	-	-	2,1	0,2	2,1	-
Усього за розділом II	12,3	100,0	602,2	73,5	589,9	48,0
Баланс	12,3	100,0	818,6	100,0	806,3	65,6
Пасив	2022 р		2023 р		Відхилення	
	тис.грн	%	тис.грн	%	тис.грн	разів
I. Власний капітал						
Капітал	1,0	8,1	1,0	0,1	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	3,1	25,2	400,5	48,9	397,4	128,2
Неоплачений капітал	(-)	(-)	(-)	(-)	-	-
Усього за розділом I	4,1	33,3	401,5	49,0	397,4	96,9
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	-	-	-	-	-	-
III. Поточні зобов'язання						
Короткострокові кредити банків	-	-	-	-	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:						
товари, роботи, послуги	-	-	-	-	-	-
розрахункам з бюджетом	0,7	5,7	88	10,8	87,3	124,7
розрахункам зі страхування	1,3	10,6	0,8	0,1	-0,5	-0,1
розрахункам з оплати праці	0,8	6,5	2,8	0,3	2,0	2,5
Інші поточні зобов'язання	5,4	43,9	52	6,3	46,6	8,6
Усього за розділом III	8,2	66,7	417,1	51,0	408,9	50,0
Баланс	12,3	100,0	818,6	100,0	806,3	65,6

Аналіз коефіцієнтів структури активів включає вивчення коефіцієнтів постійності та мобільності активів підприємства, а також співвідношення між необоротними та оборотними активами (табл. 3.2).

Коефіцієнт постійності (КП) визначається як відношення необоротних активів до загальної суми активів. Низький рівень цього показника свідчить про обмежений виробничий потенціал підприємства, що вказує на необхідність додаткових капітальних інвестицій, таких як збільшення власного капіталу або залучення довгострокових позикових коштів.

Коефіцієнт мобільності (КМ) визначається як відношення оборотних активів до загальної суми активів (або як одиниця мінус коефіцієнт постійності).

Коефіцієнт співвідношення оборотних і необоротних активів (КОБАНА) є відношенням оборотних активів до необоротних активів. Зростання цього коефіцієнта є позитивним, оскільки сприяє підвищенню ліквідності балансу підприємства. Однак різка зміна цього показника є негативною [22].

Якщо частка необоротних активів перевищує 40%, деякі аналітики характеризують структуру активів як «важку», тоді як при меншій частці говорять про «легку» структуру. «Важка» структура вказує на високі накладні витрати та значну чутливість до змін у виручці, тоді як «легка» свідчить про мобільність підприємства. У нормальних умовах темпи зростання оборотних активів повинні бути вищими за темпи зростання необоротних активів.

Таблиця 3.2 – Аналіз коефіцієнтів структури активів (на кінець року)

Показники	2022 р.	2023 р.	Абсл. відх.
Коефіцієнт постійності	$(0 / 12,3) = 0$	$(216,4 / 818,6) = 0,264$	0,264
Коефіцієнт мобільності	$(12,3 / 12,3) = 1$	$(602,2 / 818,6) = 0,736$	-0,264
Коефіцієнт співвідношення оборотних і необоротних активів	-	$(216,4 / 602,2) = 0,359$	-

Провівши аналіз коефіцієнтів структури активів можна зробити такі висновки:

1. Коефіцієнт постійності активів зріс на 0,264 у 2023 році порівняно з 2022 роком, що вказує на збільшення частки необоротних активів у структурі активів підприємства. Причиною цього є збільшення інвестицій підприємства у необоротні активи. Така політика свідчить про зміцнення матеріально-технічної бази підприємства та орієнтацію підприємства на довгостроковий розвиток. Так як, завдяки таким інвестиціям в майбутньому підприємство може забезпечити стабільність та підвищення конкурентоспроможності.

2. Коефіцієнт мобільності активів зменшився на 0,264 у відповідних роках, це демонструє зменшення частки оборотних активів в балансі підприємства. Що спричинить зменшення ліквідності активів. Щоправда, якщо подивитися на ситуацію загально, то даний коефіцієнт зменшився лише тому що в 2022 році на підприємстві взагалі не було необоротних активів і відповідно зменшення оборотних активів відбулось через це.

3. Коефіцієнт співвідношення оборотних і необоротних активів в 2023 році склав 0,359, що є відносно низьким показником. Він показує, що на кожну гривню необоротних активів припадає лише 0,359 гривні оборотних активів. Отже, підприємство більше покладається на необоротні активи.

Придбавши необоротні активи підприємство продемонструвало довгострокову стратегію існування. Але варто звернути увагу на підтримку балансу між оборотними та необоротними активами, щоб забезпечити достатній рівень ліквідності для виконання поточних фінансових зобов'язань і одночасно продовжувати стратегічний розвиток.

Далі розберемо показники, які належать до групи фінансових показників ліквідності та фінансової стійкості. Вони допомагають оцінити здатність підприємства погашати свої короткострокові зобов'язання (табл. 3.3).

Поточний коефіцієнт показує співвідношення поточних активів до поточних зобов'язань і є індикатором ліквідності компанії. Якщо коефіцієнт >1 , це свідчить про те, що компанія має більше активів, ніж зобов'язань, і потенційно може виконати свої короткострокові боргові зобов'язання.

Швидкий коефіцієнт більш консервативний, ніж поточний, оскільки він виключає менш ліквідні активи, такі як запаси. Цей коефіцієнт показує здатність компанії сплатити поточні зобов'язання за рахунок швидко ліквідних активів. Коефіцієнт > 1 вказує на хорошу ліквідність і здатність компанії оперативно погасити свої зобов'язання. Коефіцієнт < 1 може вказувати на проблеми з ліквідністю.

Чистий оборотний капітал — це різниця між поточними активами та поточними зобов'язаннями. Він показує, скільки ресурсів залишиться у компанії після погашення короткострокових боргів. Позитивний чистий оборотний капітал вказує на наявність надлишкових ресурсів після погашення зобов'язань, що свідчить про фінансову стабільність компанії.

Таблиця 3.3 – Аналіз фінансових показників мікропідприємства ТОВ «АГРО-МОЛОТ»

Показники	2022 р (тис.грн)	2023 р (тис.грн)	Абсл.відх. (тис.грн)	Відн. відх, %
Поточний коефіцієнт (поточні активи / поточні зобов'язання)	$12.3 / 8.2 = 1,5$	$818.6 / 417.1 = 1,96$	0,46	23,4%
Швидкий коефіцієнт (поточні активи - запаси / поточні зобов'язання)	$12.3 - 11.5 / 8.2 = 0,98$	$818.6 - 381.8 / 417.1 = 1,05$	0,07	6,6%
Чистий оборотний капітал (поточні активи - поточні зобов'язання)	$12.3 - 8.2 = 4,1$	$818.6 - 417.1 = 401,5$	397,4	98,9%

Виходячи з проведеного дослідження, можна зробити висновки:

1. Поточний коефіцієнт > 1 і в 2022 і в 2023 році це свідчить про те, що компанія має більше активів, ніж зобов'язань, і потенційно може виконати свої короткострокові боргові зобов'язання.
2. Швидкий коефіцієнт дорівнює майже 1 в 2022 році і більше 1 в 2023 це вказує на хорошу ліквідність і здатність компанії оперативно погасити свої зобов'язання.
3. Показник чистого оборотного капіталу суттєво зріс майже у 10 разів, що свідчить про фінансову стабільність компанії.

Таблиця 3.4 – Аналіз звіту про фінансовий результат ТОВ «АГРО-МОЛОТ»

Стаття	2022 р. (тис.грн)	2023 р. (тис.грн)	абсл. відх. (тис.грн)	разів
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	51,2	3662	3610,8	70,5
Інші доходи	-	-	-	-
Разом доходи	51,2	3662	3610,8	70,5
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	(35,8)	(2181,2)	2145,4	59,9
Інші витрати	(10,3)	(995,2)	984,9	95,6
Разом витрати	46,1	3176,4	3130,3	67,9
Фінансовий результат до оподаткування	5,1	485,6	480,5	94,2
Податок на прибуток	(-)	(87,4)	87,4	-
Витрати (доходи), які зменшують (збільшують) фінансовий результат після оподаткування	-	-0,8	0,8	-
Чистий прибуток (збиток)	5,1	397,4	392,3	76,9

Аналіз фінансових результатів мікропідприємства «АГРО-МОЛОТ» дозволяє виділити дві основні тенденції (табл. 3.4):

1. Збільшення чистого доходу від реалізації на 71,5 рази, що є результатом зростання попиту на продукцію завдяки ефективній рекламній кампанії та позитивним відгукам клієнтів.
2. Зменшення витратності бізнесу: якщо витрати на 1 грн реалізованої продукції в 2022 році становили 0,90, то в 2023 році — 0,867. Це означає, що у 2022 році з кожної гривні реалізованої продукції підприємство отримувало 10 копійок прибутку, а у 2023 році — 13,3 копійки до оподаткування. Це дозволило збільшити чистий прибуток на 397,4 тис. грн, що в 77 разів більше.

Таким чином, ТОВ «АГРО-МОЛОТ» продемонструвало значне покращення фінансового стану у 2023 році, що відображає ефективне управління ресурсами та активами підприємства, зростання операційної діяльності та загальної прибутковості.

Система фінансових коефіцієнтів рентабельності та ділової активності дозволяє пов'язати прибуток та продажі з відповідною базою, а також зробити

більш обґрунтовані висновки, застосовуючи багатфакторні моделі на основі методу розширення системи. Стандартний аналіз включає розрахунок ступеня впливу факторів за допомогою мультиплікативної моделі Дюпон.

Таблиця 3.5 – Аналіз коефіцієнтів рентабельності та ділової активності мікропідприємства ТОВ «АГРО-МОЛОТ»

Показники	2022р.	2023 р.	Відхилення
Коефіцієнт рентабельності продажу (ROS)	0,100	0,109	0,009
Коефіцієнт рентабельності активів (ROA)	0,833	0,961	0,128
Коефіцієнт рентабельності капіталу (ROE)	2,499	1,959	-0,540
Коефіцієнт оборотності активів	8,325	8,815	0,490
Коефіцієнт оборотності капіталу	24,99	17,97	-7,02

Попри загальну позитивну динаміку показників ефективності, аналіз п'яти основних коефіцієнтів виявив, що два з них (ROE та коефіцієнт оборотності власного капіталу) продемонстрували зниження. Це від'ємне відхилення свідчить про необхідність більш глибокого аналізу, адже воно може впливати на загальну оцінку фінансового стану підприємства. Водночас, таке зниження не є наслідком погіршення операційної діяльності, а скоріше відображає структурні зміни у фінансах компанії, які потребують додаткового вивчення.

Зниження показників зумовлене високими темпами зростання власного капіталу, які значно перевищують темпи збільшення чистого прибутку (20,9 разів) та чистої виручки від реалізації (26,4 рази). Цей дисбаланс пояснюється зворотною залежністю між власним капіталом і вищезазначеними коефіцієнтами. У результаті, коефіцієнт рентабельності власного капіталу (ROE) знизився на 54%, а коефіцієнт оборотності власного капіталу — на 7,02 рази. Така ситуація демонструє, що значне збільшення власного капіталу, хоч і позитивно впливає на фінансову стійкість, водночас чинить тиск на показники ефективності використання капіталу.

Особливо високі темпи зростання власного капіталу обумовлені його

початково низьким рівнем у 2022 році, коли лише 33,3% активів підприємства покривалося за рахунок власних коштів. Це свідчить про те, що в базовому році компанія перебувала на стадії формування капітальної бази. У 2023 році власний капітал зріс значно, що є позитивною тенденцією, проте потребує подальшої роботи над оптимізацією його використання. Для підтримання фінансової стійкості та покращення ефективності управління власним капіталом підприємству варто приділити увагу більш ефективному плануванню прибутковості, покращенню оборотності активів та розробці стратегії управління зобов'язаннями.

Таблиця 3.6 – Темпові показники діяльності мікропідприємства ТОВ «АГРО-МОЛОТ»

Показники	Значення показника (разів)
Темпи росту чистого прибутку	77
Темпи росту власного капіталу	97,9
Темпи росту чистої виручки від реалізації	71,5
Темпи росту активів	66,6

Порівняння темпових показників дає можливість отримати також результат відповідності роботи підприємства «золотому правилу бізнесу».

$$100\% < T_a < T_s < T_{\pi} \quad (3.1)$$

де, T_a – темпи росту активів (сукупний капітал)

T_s – темпи росту продажу

T_{π} – темпи росту прибутку

Отже, темпи зростання чистого прибутку перевищують темпи зростання продажів, які, в свою чергу, ростуть швидше за темпи зростання сукупних активів, що відповідає «золотому правилу бізнесу». Питома вага нерозподіленого прибутку у складі власного капіталу на рівні 99,8% підтверджує забезпечення стійкого економічного зростання.

Таким чином, підприємство знаходиться на етапі активного розвитку, демонструючи стабільне зростання основних фінансових показників. Збільшення активів та капіталу свідчить про ефективне управління та правильну стратегію. Проте для подальшого успішного розвитку ТОВ «АГРО-

МОЛОТ» необхідно звернути увагу на зростаючі зобов'язання, працювати над підвищенням рівня ліквідності та оптимізацією оборотних коштів. Це сприятиме зміцненню фінансової стійкості компанії та забезпечить її довгострокову конкурентоспроможність на ринку.

3.2 Шляхи удосконалення системи обліку, аналізу та оподаткування мікропідприємств

Удосконалення системи обліку, аналізу та оподаткування мікропідприємств в умовах воєнного конфлікту потребує комплексного підходу, який включає як адаптацію існуючих практик до нових умов, так і впровадження інноваційних рішень. Основні напрямки удосконалення можна поділити на кілька ключових аспектів:

1. Адаптація облікової системи, зокрема цифровізація та автоматизація обліку. Впровадження сучасних програмних рішень для автоматизації бухгалтерських процесів, таких як хмарні облікові системи, дозволить зменшити обсяг ручної праці, полегшити доступ до даних і підвищити ефективність управління обліковими записами, навіть в умовах економічної нестабільності.
2. Покращення аналізу фінансового стану. Удосконалення системи фінансового аналізу через постійний моніторинг основних показників ефективності, зокрема ліквідності та платоспроможності, як основи забезпечення принципу безперервності діяльності. Мікропідприємствам слід запровадити частіший і детальніший аналіз витрат і доходів, зокрема на основі щоденних або тижневих звітів.
3. Перспективним напрямом є впровадження стандарту бізнес-аналізу в практику. Матричний підхід до вивчення рекомендованих методів цього стандарту показав, що найбільший ефект досягається через «Критерії приймання та оцінки». Розв'язання цього питання передбачає необхідність уніфікації аналітичних показників за формулою розрахунку, назвою та

рекомендованими значеннями (мінімальне, середнє, максимальне значення). Особливо важливою є їх диференціація за галузями, з урахуванням техніко-економічних особливостей бізнесу.

4. Оптимізація податкової системи. Підтримка електронного документообігу та активне впровадження електронних систем для податкової звітності та інших бухгалтерських процедур дозволить спростити взаємодію підприємств з фіскальними органами в умовах воєнного часу.

5. Підтримка через державні та міжнародні програми:

– Державні гранти та програми підтримки. Мікропідприємствам важливо мати доступ до державних і міжнародних грантів, субсидій та пільгових кредитів, що сприятимуть їх життєздатності під час кризи. Це допоможе знизити фінансове навантаження та компенсувати втрати, викликані конфліктом.

– Консультаційна підтримка. Підприємствам слід надавати консультації з питань оподаткування, обліку та управління в умовах криз, що допоможе малому бізнесу краще адаптуватися до змінюваних умов.

6. Підвищення фінансової грамотності через навчання та підвищення кваліфікації працівників. Оскільки війна та кризи можуть створювати нові виклики, важливо організовувати навчання для бухгалтерів і фінансових аналітиків мікропідприємств з використання сучасних інструментів управління обліком та фінансами. Це може включати тренінги щодо нових технологій або оновлених нормативних вимог.

Таким чином, ці ініціативи допоможуть мікропідприємствам не лише пережити період війни, а й зміцнити свої позиції на ринку, адаптуючись до нових умов і покращуючи ефективність своїх фінансових процесів.

Проаналізувавши систему оподаткування ТОВ «АГРО-МОЛОТ», було виявлено ряд негативних чинників, які впливають на діяльність підприємства та стримують його розвиток. Серед основних проблем, які впливають на фінансові та податкові показники компанії, варто виділити наступні:

1. Помилки у податкових накладних. На перший погляд незначні помилки у заповненні ПН можуть завдати негативних наслідків. Це можуть бути помилки у назвах контрагентів, ПН, кодах УКТЗЕД або у кількісних та вартісних показниках.

2. Штрафи за несвоєчасну подачу податкових накладних. Часті затримки з поданням податкових накладних призводять до накладення штрафних санкцій з боку податкових органів. Це не лише негативно відбивається на фінансових результатах підприємства, але й псує його репутацію перед контрагентами, оскільки своєчасна реєстрація ПН важлива для отримання ними податкового кредиту.

В Додатку М розміщено Акт камеральної перевірки та податкові рішення, щодо штрафів підприємства ТОВ «АГРО-МОЛОТ».

3. Ризики блокування податкових накладних. Як було зазначено, блокування ПН стало серйозною проблемою для підприємства, оскільки це створює затримки в податкових розрахунках і вимагає додаткових ресурсів для збору документів і подачі пояснень. Часті блокування можуть впливати на оборотні кошти компанії та затримувати відшкодування ПДВ.

4. Затримки в обробці первинних документів. Несвоєчасне оформлення первинних документів або їх відсутність може стати причиною для штрафів та санкцій з боку податкових органів. Відсутність належним чином оформлених первинних документів унеможливорює правомірність відображення витрат і податкових зобов'язань.

5. Податкове навантаження. Сплата ПЗ у значних сумах суттєво впливає на фінансовий стан підприємства, оскільки такі платежі знижують доступний обіг коштів чим сповільняють можливість для розвитку.

6. Фінансові ризики через непередбачувані зміни в податковому законодавстві. Часті зміни в податковому законодавстві або його тлумачення можуть призводити до виникнення нових зобов'язань або труднощів у виконанні вимог. Це вимагає постійного моніторингу і адаптації, що є

додатковим навантаженням на управлінську команду та фінансовий департамент.

Складні умови воєнного часу та економічної нестабільності висвітлили низку проблем, з якими стикаються мікропідприємства. Для забезпечення їхнього стійкого функціонування в таких умовах необхідно розробити ефективні заходи, спрямовані на вирішення цих викликів.

Основні рекомендації, які допоможуть мікропідприємствам вирішити проблеми, тим самим адаптуватися до нових реалій і підвищити ефективність своєї діяльності:

1. Вчасно та правильно виправити помилку. Виявивши допущену помилку її можна вчасно виправити, що не призведе до проблем в майбутньому. В Таблиці 3.7 наведено як правильно виправити помилку допущену у ПН.

Таблиця 3.7 – Типові помилки у ПН та спосіб їх виправлення

Тип помилки	Спосіб виправлення
Введення зайвої ПН (одна єдина)	Скласти РК з кодом причини коригування «103»
Помилка у верхній частині ПН: – назва покупця; – ПН покупця; – порядковий номер покупця; – номер філії	Скласти РК з кодом причини коригування «103». Це фактично стосується випадку, коли податкова накладна була помилково оформлена на операцію, яка не відбулася, принаймні із зазначеним покупцем (з його найменуванням та реквізитами).
Введення зайвої ПН (задвоєння)	Виправити дані щодо дати складання ПН (а також її порядкового номера) безпосередньо заборонено згідно з п. 21 Порядку № 1307. Проте існує спосіб виправлення помилки в даті: – Спочатку реєструємо у ЄРПН правильну ПН із коректною датою. Таким чином, у системі буде дві накладні: правильна та неправильна (зайво введена). – Після цього анулюємо неправильну ПН як зайво введену, склавши РК з кодом причини коригування «301» та типом причини ненадання отримувачу «20».

2. Оптимізація процесу подання податкових накладних. Необхідно дотримуватися строків подання ПН та сплати податків, для цього посилити внутрішній контроль за своєчасністю реєстрації ПН.

3. Аналіз причин попередніх блокувань. Необхідно провести детальний аналіз усіх випадків блокування ПН та виявити слабкі місця в облікових процесах, підвищити якість податкової звітності та зменшити ризик подальших блокувань податкових накладних.

4. Оновлення та вдосконалення інформаційних систем. Інвестування в сучасні системи обліку та управління дозволить автоматизувати процеси обробки документів і звітності, що скоротить час на їх підготовку та подачу.

5. Оптимізація податкових зобов'язань. Зменшити податкове навантаження можна скоротивши співпрацю з неплатниками ПДВ, адже реалізуючи товари придбані раніше у неплатника ПДВ підприємство сплачує ПДВ власноруч. З постачальниками платниками ПДВ підприємство отримує податковий кредит, який зменшує суму зобов'язань з ПДВ, що в свою чергу зменшує податкове навантаження на мікропідприємство.

6. Підвищення кваліфікації персоналу. Регулярне навчання працівників допоможе швидше адаптуватися до змін у законодавстві та зменшити кількість помилок у звітності.

Вирішення цих проблем допоможе ТОВ «АГРО-МОЛОТ» не лише уникнути додаткових витрат і штрафів, але й покращити фінансову стабільність та конкурентоспроможність на ринку.

Висновки до розділу 3

1. ТОВ «АГРО-МОЛОТ» демонструє значний прогрес у фінансовій діяльності протягом 2023 року. Зростання чистого доходу та власного капіталу, покращення ліквідності й прибутковості свідчать про ефективну маркетингову стратегію, зміцнення позитивного іміджу підприємства та

оптимізацію витрат. Інвестиції в основні засоби, зокрема придбання транспортного засобу, сприяють розвитку матеріально-технічної бази.

2. В умовах воєнного стану вдосконалення системи обліку та оподаткування є критичним для фінансової стабільності. Для ТОВ «АГРО-МОЛОТ» це включає вирішення проблем із блокуванням податкових накладних, автоматизацію облікових процесів, зменшення податкового навантаження і підвищення кваліфікації персоналу.

3. Впровадження цифрових технологій і автоматизація обліку сприяють зниженню адміністративного навантаження, оптимізації податкових процесів та підвищенню точності фінансових показників, що дозволяє підприємству краще адаптуватися до складних економічних умов.

4. Оптимізація управлінських рішень і покращення аналізу фінансових показників дозволяють ТОВ «АГРО-МОЛОТ» мінімізувати ризики, пов'язані з адмініструванням податків, і уникати зайвих фінансових втрат, що забезпечує стабільне зростання навіть у кризових умовах.

5. ТОВ «АГРО-МОЛОТ» продовжує ефективно адаптуватися до викликів, пов'язаних із воєнним станом, що відкриває перспективи для подальшого зростання. Пріоритетом має стати інтеграція сучасних рішень у сфері фінансового управління для підтримки стабільного розвитку та конкурентоспроможності.

ВИСНОВКИ

Мікропідприємства є важливим елементом економічної системи, який забезпечує розвиток регіональних ринків, створення робочих місць та підтримку економічної стабільності. Їхньою відмінною рисою є гнучкість у прийнятті рішень, низькі бар'єри для входу та значна роль власника у стратегічному управлінні. Однак мікропідприємства стикаються зі значними викликами, зокрема обмеженістю фінансових ресурсів, складністю доступу до кредитування, високими витратами на дотримання регуляторних норм та недостатньою інформаційною підтримкою.

Система оподаткування мікропідприємств в Україні зорієнтована на спрощення процедур, що зменшує адміністративне навантаження. Проте в умовах воєнного конфлікту з'явилася необхідність її адаптації до кризових обставин. Запровадження тимчасових податкових пільг, спрощення адміністрування податків та оптимізація облікових процесів стали важливими кроками у підтримці мікробізнесу. Аналіз змін у податковому законодавстві, таких як пільги для фізичних осіб-підприємців та послаблення адміністративного навантаження, свідчить про значну підтримку бізнесу в кризовий період.

На прикладі ТОВ «АГРО-МОЛОТ» доведено, що навіть в умовах економічної нестабільності мікропідприємство може демонструвати позитивну динаміку розвитку. Завдяки впровадженню сучасних цифрових інструментів, таких як М.Е.Дос, ВАФ, Електронний кабінет платника податків та Приват24, підприємству вдалося автоматизувати облікові процеси, оптимізувати документообіг та підвищити точність розрахунків. Це сприяло забезпеченню фінансової стабільності та зростанню ключових фінансових показників, таких як активи, власний капітал і прибуток, незважаючи на складні зовнішні умови. Водночас підвищення поточних зобов'язань вимагає уваги до управління ліквідністю та оптимізації оборотних коштів.

ТОВ «АГРО-МОЛОТ» успішно реалізувало систему контролю за нарахуванням і сплатою податкових зобов'язань, використовуючи сучасне програмне забезпечення. Завдяки цьому підприємство може оперативно формувати податкові накладні, коригувати їх у разі необхідності та дотримуватися строків реєстрації в Єдиному реєстрі податкових накладних. В умовах блокування ПН, яке є поширеною проблемою для багатьох підприємств, компанія впровадила ефективний алгоритм дій для розблокування документів, що забезпечує безперервність бізнес-процесів і уникнення податкових ризиків.

Диджиталізація є ключовим чинником підвищення ефективності облікових та управлінських процесів у мікропідприємствах. Використання сучасних програмних рішень дозволяє знижувати адміністративне навантаження, мінімізувати ризики, пов'язані з людським фактором, і підвищувати оперативність взаємодії з фіскальними органами. Це не лише покращує фінансову прозорість підприємств, а й забезпечує їхню стійкість у кризових умовах.

Аналіз фінансово-господарської діяльності ТОВ «АГРО-МОЛОТ» свідчить про позитивну динаміку розвитку підприємства, незважаючи на виклики, пов'язані з умовами воєнного конфлікту. Підприємство активно зміцнює свою матеріально-технічну базу, про що свідчить значне зростання необоротних активів у структурі балансу, зокрема придбання основних засобів. Це дозволяє забезпечувати стабільність діяльності та підвищувати конкурентоспроможність у довгостроковій перспективі.

Фінансовий аналіз показав, що ТОВ «АГРО-МОЛОТ» має задовільний рівень ліквідності та фінансової стійкості. Зростання чистого оборотного капіталу, поточного та швидкого коефіцієнтів свідчить про здатність підприємства ефективно управляти своїми зобов'язаннями, забезпечуючи платоспроможність. Крім того, зростання валюти балансу та чистого доходу від реалізації продукції демонструє ефективність операційної діяльності та відповідність стратегії розвитку вимогам сучасного ринку.

Незважаючи на позитивні результати, підприємству доцільно збалансувати співвідношення оборотних та необоротних активів для підтримання високої ліквідності та зменшення ризиків. Ухвалення таких рішень дозволить підприємству і надалі адаптуватися до складних економічних умов та забезпечити стале зростання.

Для забезпечення подальшого розвитку мікропідприємств у період кризи та післявоєнного відновлення важливо дотримуватися принципів адаптивності, прозорості та інноваційності. Зокрема, необхідним є вдосконалення системи обліку та оподаткування, яке передбачає баланс між регуляторними вимогами та підтримкою економічної активності, стимулювання фінансової прозорості, створення механізмів державної підтримки та інтеграцію цифрових технологій у фінансовий менеджмент.

Удосконалення системи обліку, аналізу та оподаткування мікропідприємств є важливим кроком для забезпечення їхньої стабільності та конкурентоспроможності в умовах економічних викликів. Використання сучасних технологій для автоматизації обліку, підвищення рівня фінансової грамотності працівників, оптимізація податкових зобов'язань і зміцнення внутрішнього контролю дозволять знизити ризики, пов'язані з помилками у звітності та блокуванням податкових накладних.

Реалізація запропонованих рекомендацій не лише сприятиме вирішенню поточних проблем, але й допоможе підприємству адаптуватися до змін у податковому законодавстві, мінімізувати фінансові втрати та забезпечити сталий розвиток. Комплексний підхід до вдосконалення облікових процесів дозволить ТОВ «АГРО-МОЛОТ» ефективніше реагувати на виклики сучасного бізнес-середовища.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ПОСИЛАНЬ

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV : станом на 3 верес. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> .
2. Господарський процесуальний кодекс України : Господарський кодекс України від 01.01.2003 № 436-IV : станом на 15 листоп. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> .
3. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 25 "Спрощена фінансова звітність" : Наказ М-ва фінансів України від 25.02.2000 № 39 : станом на 17 лют. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0161-00#Text> .
4. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : Наказ М-ва фінансів України від 09.12.2011 № 1591. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1557-11#Text> .
5. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 " Загальні вимоги до фінансової звітності" : Наказ М-ва фінансів України від 07.02.2013 № 73 : станом на 03 січ. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text> .
6. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI : станом на 1 жовт. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> .
7. Сімейний кодекс України від 10.01.2002 № 2947-III : станом на 15 листоп. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text> .
8. Ковальчук Т., Букаччук М. Проблеми розвитку малого бізнесу в Україні. *Theoretical and empirical scientific research: concept and trends*. 2021. URL: <https://doi.org/10.36074/logos-10.12.2021.v1.14> .
9. Довбуш А.В., Давидовська Г.І. Особливості організації обліку на підприємствах малого бізнесу в Україні // Інноваційна економіка. 2020. № 5—6. С. 162—167.

10. Міжнародний стандарт фінансової звітності для малих та середніх підприємств (МСФЗ для МСП). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_063#Text .

11. Toporkova O. Accounting system of small enterprises of Ukraine in the context of legislative changes. *International scientific journal "Internauka". Series: "Economic Sciences"*. 2020. No. 11(43). URL: <https://crust.ust.edu.ua/server/api/core/bitstreams/89f31d61-4f56-4231-bddb-13d8949b82fd/content> .

12. Лега О.В. Облік розрахунків за податками та платанами: систематизація поглядів. Бухгалтерський облік, аналіз та аудит. 2021. Вип. 54. С. 259–266.

13. Шевела Н. С., Костирко Р. О. Теоретичні основи обліку, аналізу та аудиту діяльності суб'єктів малого підприємництва в Україні. *Збірник тез доповідей учасників XXII Всеукраїнської науково-практичної конференції*. 2024. С. 105–107. URL: http://194.44.12.91:8080/xmlui/bitstream/handle/123456789/521/Збірник%20Бородкіна%202024остан_pagenumber-105-107.pdf?sequence=1&isAllowed=y .

14. Давидовська Г. І. Сучасний стан малого підприємництва в Україні. Модернізація економіки України: основні тенденції та проблеми: монографія / за наук. ред. канд. екон. наук, доц. Н. Є. Кульчицької. – Чортків: ТНЕУ, 2020. – С. 32-42.

15. Горбенко К.О. Особливості формування облікової системи малих підприємств / К.О. Горбенко // збірник наукових статей магістрів 2020 р. – Полтава: ПУЕТ, 2021 р.

16. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану : Закон України від 15.03.2022 р. № 2120-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2120-20#Text> .

17. Кузуб М. В., Талаш Д. Ю. Особливості бухгалтерського обліку під час воєнного стану. Open science of ukraine. 2023. Т. 2023, № 3. URL: <https://doi.org/10.59948/osou3.2023.08> .

18. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо особливостей оподаткування та подання звітності у період дії воєнного стану : Закон України від 03.03.2022 р. № 2118-IX : станом на 25 листоп. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2118-20#Text> .

19. Грубчак Д. О., Нікітішин А. О. Сучасний механізм нарахування ПДВ : thesis. 2019. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/77602> .

20. Беззубов Д., Москаленко С. Особливості судового оскарження рішень комісії з питань зупинення реєстрації податкової накладної/розрахунку коригування в єдиному реєстрі податкових накладних. Наукові перспективи (Naukovі perspektivi). 2023. № 9(39). URL: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-9\(39\)-449-460](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-9(39)-449-460) .

21. Юрченко О. А. Облік розрахунків із пдв за заблокованими податковими накладними. Реформування економіки в контексті міжнародного співробітництва: механізми та стратегії. 2023. URL: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-291-6-34> (дата звернення: 25.09.2024) ;

22. Антипенко Н. В., Кушнір А. С. Аналіз фінансово-господарської діяльності підприємства : thesis. 2021. URL: <https://er.nau.edu.ua/handle/NAU/54583> .

23. Болдовська К., Костенко Ю., Хорошилова І. Теоретичні аспекти податку на прибуток підприємств як облікової категорії. Економіка та суспільство. 2021. № 33. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-33-23> .

24. Скрипник С., Лавров Р., Шепель І. Облік і оподаткування суб'єктів малого підприємництва. Економіка та суспільство. 2023. № 52. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-52-61> .

25. Альошин С. Ю. Фінансова звітність суб'єктів малого підприємництва: окремі аспекти подання. *Фінансово-економічний потенціал*

країни і регіонів: механізми функціонування в сучасних умовах. 2023.
URL: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-362-3-20> .

26. Теоретико-методичні засади оподаткування суб'єктів малого підприємництва та його вплив на господарську діяльність / М. В. Кучерук та ін. *Економіка невизначеності: практичний погляд на проблему*. 2021. С. 72–135. URL: <https://doi.org/10.31732/eu-3> .

27. Кардаш І. П., Радіонова Н. Й. Особливості організації бухгалтерського обліку на торгівельних підприємствах : thesis. 2020. URL: <https://er.knutd.edu.ua/handle/123456789/15889> .

28. Бачинський В. І., Помулева В. М. Спрощений облік на малих підприємствах : реалії сьогодення. *Інноваційні економіка*. 2021. Випуск 3–4. С. 152–158.

29. Верига Ю. А., Черник А. Р. Порівняння фінансової звітності суб'єктів малого та мікропідприємництва України. *Економічний розвиток держави та її соціальна стабільність : Матеріали V Міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. (м. Полтава, 14 травня 2021 р.) / за ред. В. В. Гришка та ін. Полтава : Пусан А.Ф., 2021. С. 86–87.*

30. Гаркуша С. А. Організація безпаперового управлінського обліку на підприємствах малого бізнесу. *Економіка та суспільство*. 2021. Випуск 23. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/155> .

31. Гнилянська Л. Й., Удимович М. М. Фінансові інструменти підтримки інноваційної діяльності малого та середнього бізнесу в Україні. *Актуальні проблеми сучасного бізнесу : обліково-фінансовий та управлінський аспекти : Матеріали III Міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. (м. Львів, 17-19 березня 2021 р.) / орг. комітет : Л. Б. Гнатишин та ін. Львів : ЛНАУ, 2021. Ч. 1. С. 177–179.*

32. Линник О. І., Єршова Н. Ю. Проблеми функціонування та розвитку мікро-, малого та середнього бізнесу сфери послуг в Україні. *Східна Європа : економіка, бізнес та управління*. 2021. Випуск 2 (29). С. 74–80.

33. Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні : Закон України від 15 липня 2021 р. № 1667-IX. Офіційний вісник України. 2021. № 65. Ст. 4103.

34. Саврас І. З., Фединець Н. І. Цифровізація та інноваційний розвиток підприємства: тенденції, проблеми та перспективи. *Herald of Lviv University of Trade and Economics Economic sciences*. 2024. № 74. С. 108–114. URL: <https://doi.org/10.32782/2522-1205-2023-74-14>.

35. Офіційний сайт ПриватБанку. URL: <https://privatbank.ua/>.

36. Ситник Н., Себестянович І. Цифровізація та її вплив на розвиток малого та середнього бізнесу. *Грааль науки*. 2022. № 11. С. 50–52. URL: <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.24.12.2021.005>.

37. Горохова Т. Стратегії використання цифрових інструментів у діяльності малого та середнього бізнесу під час економічної кризи. *Економіка та суспільство*. 2022. № 39. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-39-12>.

38. Іжевський П., Самарічева Т., Кудельський В. Цифрові інновації в розвитку малого бізнесу. *Економіка та суспільство*. 2024. № 63. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-63-78>.

39. Klym N. M., Plekan M. V., Muzhevych N. V. Digitalization of Accounting in a Dynamic Global Environment. *Business Inform*. 2020. T. 11, № 514. С. 269–274. URL: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-11-269-274>.

40. Andrenko O. A., Mordovtsev S. M., Obukhovska Z. O. Digitalization of Accountance Using the Blockchain Technology. *Business Inform*. 2023. Vol. 5, no. 544. P. 91–97. URL: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-5-91-97>.

41. Pilevych D. S. Theoretical and Applied Bases of Using Blockchain Technology in Accounting. *The Problems of Economy*. 2020. Vol. 1, no. 43. P. 267–274. URL: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2020-1-267-274>.

42. Застосування технології блокчейн у бухгалтерському обліку та аудиті: досвід України та Казахстану / Г. Мацьків та ін. *Financial and credit*

activity problems of theory and practice. 2023. Т. 1, № 48. С. 180–192. URL: <https://doi.org/10.55643/fcaptp.1.48.2023.3955>.

43. Про затвердження Інструкції з бухгалтерського обліку податку на додану вартість : Наказ М-ва фінансів України від 01.07.1997 № 141 : станом на 9 серп. 2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0284-97#Text> .

44. Попович О., Філімонова С. Організація обліку розрахунків з покупцями та замовниками. Молодий вчений. 2023. № 9 (121). С. 26–30. URL: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2023-9-121-6> .

45. Юдіна С. В., Шварц В. В. Сутність та види податків. Реформування економіки в контексті міжнародного співробітництва: механізми та стратегії. 2024. URL: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-364-7-30> .

46. Пришва Н. Ю. Питання захисту прав платників податків. Юридичні науки: проблеми та перспективи. 2024. URL: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-374-6-22> .

47. Овсюк Н. В., Руденко Д. В. Проблеми ПДВ в Україні : thesis. 2021. URL: <https://er.nau.edu.ua/handle/NAU/53922> .

48. Власенко Р. В., Яценко Л. Д. Малі та середні підприємства в Україні: стан, проблеми і перспективи. Сучасні наукові погляди на реформування економічної системи: теорії та пропозиції. 2024. URL: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-366-1-1>.

49. Krasnostanova N., Rohozhkina M. Business planning and small and medium enterprises. Market Infrastructure. 2022. № 63. URL: <https://doi.org/10.32843/infrastructure63-13> .

50. Коробка С. В. Особливості релокації малого підприємництва в умовах війни. Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління. 2023. № 7. URL: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2023-7-04-14> .

51. Іонін Є.Є., Лужанська Т.М. Удосконалення системи обліку, аналізу та оподаткування на мікропідприємствах в умовах воєнного

конфлікту. Економічний аналіз. 2024. № 3. С. 394-402. URL: <https://www.econa.org.ua/index.php/econa/article/view/6159>.

52. Іонін Є. Є., Лужанська Т. М. Актуальні питання аналізу звітності та оподаткування мікропідприємств у сучасних умовах. *Проблеми розвитку соціально-економічних систем в національній та глобальній економіці* : XXIV Всеукр. наук. конф. студентів та молодих вчен., м. Вінниця, 18 квіт. 2024 р.

ДОДАТКИ